

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomi

2022

Lastensuojelu

Maija Lundgren

KULTTUURISENSITIIVINEN KOHTAAMINEN LASTENSUOJELUN VASTAANOTTOTYÖSSÄ

– Maahanmuuttajalasten ja työntekijöiden
kokemuksia kulttuurisesta vuorovaikutuksesta
Mäntymäen perhetukikeskuksessa

Maija Lundgren

KULTTUURISENSITIIVINEN KOHTAAMINEN LASTENSUOJELUN VASTAANOTTOTYÖSSÄ

- Maahanmuuttajalasten ja työntekijöiden kokemuksia kulttuurisesta vuorovaikutuksesta Mäntymäen perhetukikeskuksessa

Opinnäytetyöni toimeksiantajana oli Mäntymäen perhetukikeskus, joka kuuluu Turun kaupungin hyvinvoinnin palvelukokonaisuuteen ja toimii perhe- ja sosiaalipalveluiden lastensuojelun vastaanottoyksikkönä. Opinnäytetyöni tarkoitus on selvittää maahanmuuttajalasten ja työntekijöiden kokemuksia kulttuurisensitiivisestä kohtaamisesta lastensuojelun vastaanottotyössä. Tarve tutkimukselle tuli toimeksiantajaltani Mäntymäen perhetukikeskuksesta, joka toimii sijoituspaikkana 0-17-vuotiaille lapsille pääasiassa lastensuojelun kiireellisissä sijoituksissa sekä avohuollon tukitoimina järjestettävissä sijoitusjaksoissa. Tarkoitukseni on kartoittaa kulttuurisen kompetenssin hyödyllisyyttä sekä kulttuurisensitiivisen ja monikulttuurisen tuntemuksen lisäämisen tarvetta kiintymyssuhdeperustaisessa lastensuojelun vastaanottotyössä.

Tutkimuksellinen opinnäytetyöni edustaa laadullista tapaustutkimusta (case study). Tutkimusaineisto on kerätty teemahaastatteluin kevään ja kesän 2022 aikana. Tutkimuksessa oli mukana kymmenen (n=10) henkilöä, joista osa oli maahanmuuttajataustaisia sijaishuollon asiakkaana olevia lapsia ja heidän huoltajansa, jotka edustivat eri kulttuuritaustoja. Haastateltavina oli myös Turun kaupungin lastensuojelun sijaishuollossa ja Mäntymäen perhetukikeskuksessa työskenteleviä sosiaalialan työntekijöitä.

Saatujen tutkimustulosten mukaan maahanmuuttajanuoret eivät nähneet työntekijöiden kulttuurisessa vuorovaikutuksessa ongelmia. Nuoret kokivat saaneensa yhdenvertaista ja kunnioitettavaa kohtelua. Lastensuojelun työntekijät kokivat maahanmuuttajanuorten kohtaamisen pääosin positiivisena. Työntekijät kuvasivat nuorten kanssa tapahtuvaa kulttuurista kohtaamista niin, että kummatkin osapuolet tulevat oikeutetusti kuulluiksi, nähdyiksi ja hyväksytyiksi.

Saadut tulokset osoittavat, että lastensuojelun työntekijöillä on laaja-alaista perehtyneisyyttä kulttuurisensitiivisyydestä ja maahanmuuttajataustaisten lapsiperheiden monikulttuurisista haasteista. Tutkimustulosteni mukaan kulttuurisensitiivisen ja kiintymykseskeisen työtteen soveltaminen, suomalaisen lastensuojelun ja lainsäädännön asiasisältöjen avaaminen maahanmuuttajanuorille ja heidän vanhemmilleen sekä ammatillisten tulkkipalvelujen käyttäminen ovat ensisijaisia tekijöitä, joiden avulla voidaan edesauttaa maahanmuuttajanuorten onnistuneita sijoitusjaksoja ja kotiutumisprosessia sijoitusten jälkeen.

ASIASANAT:

Kulttuurisensitiivisyys, kiintymyssuhdeperustainen lastensuojelu, maahanmuuttajalapsen, vastaanottotyö.

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Bachelor of Social Services

2022 | 54 pages, 2 pages in appendices

Maija Lundgren

CULTURAL-SENSITIVE ENCOUNTER AT THE RECEPTION WORK OF CHILD PROTECTION

- Immigrant childrens and workers experiences of cultural interaction in the Mäntymäki Family Support Center

This thesis was implemented for the Mäntymäki Family Support Center, the City of Turku's Family and Social Services Child Welfare Reception Unit. The aim of this thesis was to find out children of immigrant background and workers experiences of cultural-sensitive encounters in the Mäntymäki Family Support Center. This research was commissioned from the Mäntymäki Family Support Center which serves as an investment place for children aged 0-17, mainly in urgent investments and as investment periods in outpatient care. The purpose of this research is to map the usefulness of cultural competency and explore the need to increase cultural-sensitive and multicultural knowledge at the attachment based reception work of child protection.

The research thesis represents a qualitative case study. The research data have been collected through themed interviews during the spring and summer of 2022. The research included ten (n=10) people. The target group included immigrant children who were child welfare foster care clients and their parents. They represented different cultural backgrounds. The interviewees also included social service workers working in the foster care of the City of Turku Child Welfare and the Mäntymäki Family Support Centre.

The research results obtained showed that immigrant youths did not see problems in the cultural interaction of workers. Immigrant youth felt that they had received equal and respectful treatment. Child welfare workers perceived the encounter with the immigrant youth predominantly positive. Workers described the cultural encounter with immigrant youth so that both sides are rightly heard, seen and accepted. The results obtained show that child welfare workers have extensive familiarity with cultural-sensitivity and the multicultural challenges faced by families with children with immigrants backgrounds.

According to my research results, the application of cultural-sensitive and attachment based work grip, opening up the substance of Finnish child protection and legislation to immigrant youth and their parents, and the use of professional interpreter services are the primary factors to promote and support immigrant youth during their investment periods and home transition after the investment period.

KEYWORDS:

Child protection, cultural sensitivity, immigrant children, attachment based working extract, reception work.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA	8
2.1 Tutkimuksen tausta ja merkitys	8
2.2 Laadullinen tapaustutkimus	11
3 MAAHANMUUTTO JA MAAHANMUUTTAJALAPSET LASTENSUOJELUN ASIAKKAINA	13
3.1 Maahanmuutto ja monikulttuuriset perheet	13
3.2 Maahanmuuttajalasten integroitumisprosessi	17
3.3 Maahanmuuttajalapset ja lastensuojelun kenttä	20
4 KULTTUURISENSITIIVISYYS MÄNTYMÄEN PERHETUKIKESKUKSESSA	22
4.1 Kulttuurisensitiivisyys ja kulttuurinen kompetenssi	22
4.2 Kiintymyksen keskeinen lastensuojelutyö Mäntymäen perhetukikeskuksessa	24
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	28
5.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	28
5.2 Tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmät	28
5.3 Tutkimusprosessin eteneminen	31
5.4 Aineiston analysointi	33
5.5 Tutkimuksen arviointi ja luotettavuus	34
6 TULOKSET	35
6.1 Kulttuurisensitiivisyys lastensuojelun vastaanottotyössä	35
6.2 Maahanmuuttajanuorten ja työntekijöiden kulttuurinen kohtaaminen	37
6.3 Lastensuojelun työntekijöiden kulttuurisen kompetenssin lisääminen	42
6.4 Kulttuurisen osaamisen merkitys maahanmuuttajanuorten sijoitusjaksojen ja kotiutumisprosessien päättyessä	44
7 POHDINTA JA AMMATILLINEN KASVU	47
7.1 Tutkimusprosessin yhteenveto ja arviointi	47
7.2 Ammatillinen kehittyminen	49
LÄHTEET	52

LIITTEET

- Liite 1. Teemahaastattelun runko.
- Liite 2. Suostumuslomake.

KUVAT

Kuva 1. Väestöliitto, 2022.	19
Kuva 2. Mäntymäen perhetukikeskus, 2022.....	27

KUVIOT

Kuvio 1. Ulkom. kansalaiset, ulkomaalaistaustaiset, vieraskieliset ja ulkom. syntyneet 1990-2021.	14
Kuvio 2. Suurimmat kansalaisuusryhmät 2021. (THL 2022).....	15
Kuvio 3. Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus, Turun kaupunki 2022.....	25
Kuvio 4. Perhe- ja sosiaalipalvelujen organisaatiokaavio 2019. (Keskinen 2020; Turun kaupunki 2022).	26

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tarkoitus on selvittää maahanmuuttajalasten ja työntekijöiden kokemuksia kulttuurisensitiivisestä kohtaamisesta lastensuojelun vastaanottotyössä. Tarve tutkimukselle tuli toimeksiantajaltani Mäntymäen perhetukikeskuksesta, joka toimii Turun kaupungin perhe- ja sosiaalipalveluiden lastensuojelun vastaanottoyksikkönä. Turun kaupungin hyvinvoinnin palvelukokonaisuuteen kuuluva Mäntymäen perhetukikeskus toimii sijoituspaikkana 0-17-vuotiaille lapsille pääasiassa lastensuojelun kiireellisissä sijoituksissa sekä avohuollon tukitoimina järjestettävissä sijoitusjaksoissa. Tarkoitukseni on kartoittaa kulttuurisen kompetenssin hyödyllisyyttä sekä kulttuurisensitiivisen ja monikulttuurisen tuntemuksen lisäämisen tarvetta kiintymyssuhdeperustaisessa lastensuojelun vastaanottotyössä.

Suomessa maahanmuutto on yleistynyt viime vuosikymmenien aikana merkittävästi. Maahanmuuton määrän kasvu on lisännyt kulttuurista ja etnistä monimuotoisuutta yhteiskunnassa. Samoin maahanmuuton yleistymisen on lisännyt maahanmuuttajien osuutta sekä sosiaalityön asiakkaissa että lastensuojelussa, jossa on prosentuaalisesti vaihteleva, mutta melko suuri määrä maahanmuuttajataustaisia lapsia ja perheitä. Kulttuurisensitiivisyyden lisääminen kiintymyskeskeisessä lastensuojelussa on äärimmäisen tärkeää onnistuneiden sijoitusjaksojen ja lastensuojelun sijaishuollon lapsiasiakkaiden kotiutumisten vahvistamiseksi.

Tutkimuksellinen opinnäytetyöni edustaa laadullista tapaustutkimusta (case study). Tutkimusaineisto kerättiin teemahaastattelujen avulla kevään ja kesän 2022 aikana Turun kaupungin perhe- ja sosiaalipalveluihin kuuluvassa lastensuojelun sijaishuollon vastaanottoyksikkönä toimivassa Mäntymäen perhetukikeskuksessa. Yksi haastattelu toteutettiin aiemmin sijoitusjakson päättymisen vuoksi. Tutkimuksessa oli mukana kymmenen (n=10) henkilöä, joista osa oli maahanmuuttajataustaisia sijaishuollon asiakkaana olevia lapsia sekä heidän huoltajansa, jotka edustivat eri kulttuuritaustoja. Haastateltavina oli myös Turun kaupungin lastensuojelun sijaishuollossa ja Mäntymäen perhetukikeskuksessa työskenteleviä sosiaalialan työntekijöitä.

Opinnäytetyössä käytetyn teemahaastattelun kysymysten sisällöt ja teemat oli määritelty ja modifioitu valmiiksi siten, että maahanmuuttalapset, heidän huoltajansa sekä lastensuojelun sijaishuollon työntekijät pystyivät vastaamaan niihin laajasti ja analyyttisesti niin

halutessaan. Tutkimusaineistoa analysoitiin ja litteroitiin samanaikaisesti tutkimusprosessin ja haastatteluiden edetessä, joka tuki osaltaan tutkimusprosessin etenemistä ja laadullisen tiedon lisääntymistä. Analyysitapana käytin teemoittelua. Tulokset kokosin kirjalliseksi raportiksi heinä-syyskuun aikana 2022.

Tutkimuksellisessa opinnäytetyössäni käyn ensin luvussa 2 läpi tutkimukseni taustaa, tutkimuksen tarvetta ja merkitystä, laadullista tapaustutkimusta sekä käyttämäni lähdekirjallisuutta. Luvussa 3 tarkastelen syvällisemmin maahanmuuttoa ja maahanmuuttaja-taustaisia lapsia lastensuojelun asiakkaina. Kuvailen tutkimusympäristöäni ja sen sijoitumista aihealueen kontekstiin. Luvussa 4 pohdin kulttuurisensitiivisyyden käsitettä sekä kiintymyskeskeistä lastensuojelutyötä Mäntymäen perhetukikeskuksessa.

Luvussa 5 käyn läpi opinnäytetyöni tutkimuksellista toteuttamista, tutkimusprosessin etenemistä ja asettamiani tutkimuskysymyksiä sekä tutkimuksen arviointia, eettisiä pohdintoja ja luotettavuutta. Avaan myös käyttämiäni tutkimusmenetelmiä, tutkimusaineistoa sekä metodologisia tutkimusaineiston analyysitapoja.

Luvussa 6 esitän aineistoanalyysini perusteella saadut tutkimustulokset teema-alueittain ja tutkimuskysymyksittäin. Loppuluvussa 7 arvioin tutkimusprosessiani kokonaisuudessaan ja reflektoin omaa ammatillista kasvuani ja kehitystäni. Lopuksi pohdin tutkimustulosteni sovellettavuutta jatkotutkimuksen muodossa lastensuojelutyössä.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA

2.1 Tutkimuksen tausta ja merkitys

Tutkimuksellisen opinnäytetyöni tarkoitus on selvittää maahanmuuttajataustaisten lasten ja työntekijöiden kulttuurisensitiivistä vuorovaikutusta lastensuojelun vastaanottotyössä. Tarkoitukseni on kartoittaa kulttuurisen kompetenssin hyödyllisyyttä sekä monikulttuurisen tuntemuksen lisäämisen tarvetta kiintymyssuhdeperustaisessa lastensuojelutyössä. Tarve tutkimukselle tuli toimeksiantajaltani Mäntymäen perhetukikeskuksesta, joka kuuluu Turun kaupungin hyvinvointitoimialan palvelukokonaisuuteen ja perhe- ja sosiaalipalveluihin.

Mäntymäen perhetukikeskus toimii lastensuojelun vastaanottoyksikkönä 0-17-vuotiaille lapsille pääasiassa kiireellisissä sijoituksissa sekä avohuollon tukitoimena järjestettävissä sijoitusjaksoissa. Sijoitettujen lasten elämässä on useimmiten ollut traumaattisia tai kriisiytyneitä tapahtumia. Vastaanottoyksikössä työskentelyn tavoitteena on sijoitettujen lasten tarpeisiin vastaaminen, lasten ja heidän vanhempiansa kiintymyssuhteiden parantaminen ja vahvistaminen sekä terapeuttisen arjen luominen lapsiasiakkaille. Perhetukikeskuksessa tehdään sijoitusjaksojen aikana tutkimus- ja arviointityötä lapsen ja hänen perheensä kokonaisvaltaisen tilanteen selvittämiseksi sekä oikeanlaisen ja moniammatillisen avun tarjoamiseksi. (Belt, 2017; Mäntymäen perhetukikeskus 2022.)

Olen itse työskennellyt lastensuojelun ohjaajana Mäntymäen perhetukikeskuksen vastaanotto-osastoilla koko tutkimuksellisen opinnäytetyöni teon ajan, joten aihe puhutteli minua heti ajankohtaisuudellaan ja erityisellä kiinnostavuudellaan. Tiedostin jo tutkimusta aloittaessani oman roolini tutkimuksen tekijänä sekä sen, että minun on tarkasteltava tutkimusaihetta avoimesti ja hieman ulkopuolisen silmin, jotta en lähtisi liikaa asettamaan tietynlaisia ennako-odotuksia tai valmiita näkemyksiä tutkimukselle. Pidin heti alusta lähtien kirkaana mielessäni tutkimuseettiset periaatteet ja asetin itselleni henkilökohtaisen tavoitteen tehdä tutkimusta neutraalisti, vaikkakin minulla oli paljon jo entuudestaan työtehtävien kautta saatua ammatillista tietotaitoa vastaanottotyöstä perhetukikeskuksessa. Keskustelin syksyllä 2021 aluksi ohjaajavan opettajani kanssa opinnäytetyöni tutkimuksellisesta viitekehyksestä sekä tapaustutkimuksen (case study) soveltamisesta tässä tutkimuksessa. Akaan tapaustutkimuksen metodologiaa tarkemmin luvussa

5, jossa käyn läpi tutkimukseni toteuttamista ja käyttämiäni tutkimusmenetelmiä. Toimeksiantajani esitti minulle selkeät toiveensa opinnäytetyön tutkimuskysymysten sekä tavoitteiden osalta. Toimeksianto lisättiin Turun ammattikorkeakoulun opinnäytetöiden aihepankkiin, jonne kootaan sosionomiopiskelijoille sopivat opinnäytetyötilaukset.

Toimeksiannon saamisen ja toimeksiantajan kanssa käymieni seikkaperäisten keskustelujen jälkeen minulla oli selkeä ja suunnitelmallinen päämäärä toteuttaa annettu tutkimustehtävä opinnäytetyön muodossa. Kohdistan tutkimuksellisen katseeni erityisesti Mäntymäen perhetukikeskuksessa lastensuojelun sijaishuollon piirissä olevien maahanmuuttajalasten, heidän vanhempiensa sekä Turun kaupungin lastensuojelun sijaishuollossa toimivien työntekijöiden kokemuksiin kulttuurisensitiivisestä kohtaamisesta ja kiintymykseskeisestä lastensuojelutyöstä vastaanottoyksikössä.

Lastensuojelussa on asiakkaana prosentuaalisesti vaihteleva, mutta melko suuri määrä maahanmuuttajataustaisia lapsia ja perheitä. Eri kulttuuritaustoista tulevat lapsiperheet tarvitsevat lastensuojelun sijaishuollon työntekijöiden kunnioittavaa ja yli kulttuurirajojen kurottavaa dialogista vuorovaikutusta ja kohtaamista. Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, erityiseen suojeluun ja tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin. Suomen perustuslaissa on säädetty lapsen oikeuksista. YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus sitovat Suomea lastensuojelun lainsäädäntöön liittyvissä kysymyksissä. Mäntymäen perhetukikeskuksessa vastaanottotyön perustehtävänä on arvioida ja tutkia sijoitetun lapsen ja hänen perheensä kokonaisvaltaista tilannetta sijoitusjakson aikana. Kiintymykseskeisen työotteen avulla maahanmuuttajataustaisia lapsia ja heidän vanhempiaan voidaan auttaa ja kohdata oikein soveltaen dialektista käyttäytymisterapiaa, mentalisaatioon perustuva työskentelyä sekä erilaisia perheen hyvinvointia tukevia menetelmiä. (LSL 417/2007; Lastensuojelun käsikirja 2022; Mäntymäen perhetukikeskus 2022; Saastamoinen 2010, 4-6, Suomen perustuslaki 731/1999.)

Kulttuurisensitiivisyyden lisääminen kiintymyssuhdeperustaisessa lastensuojelutyössä on äärimmäisen tärkeää onnistuneiden sijoitusjaksojen ja lastensuojelun sijaishuollon lapsiasiakkaiden kotiutumisten vahvistamiseksi. Syvällinen, kunnioittava ja kulttuurisensitiivinen kohtaaminen ja paneutuminen lastensuojeluasiakkaiden maailmaan ja tarpeisiin on hyvä, tarkoituksenmukainen ja merkityksellinen lähtökohta lastensuojelussa. (Pasanen 2021; THL 2022.)

Perustan tutkimustani aiheeseen liittyviin tai aihealuetta sivuaviin tutkimuksiin, joissa käsitellään monikulttuurisuutta, maahanmuuttajataustaisten lasten asemaa lastensuojelun sijaishuollossa sekä kulttuurisensitiivisiä menetelmiä ja niiden käyttöä lastensuojelutyössä. Kulttuurisensitiivistä työtettä sekä moninaisuuden kohtaamista on nostettu esiin kiinnostavasti esimerkiksi sosiaalityössä. Kiintymyssuhdeperustainen lastensuojelu nousee myös esiin käyttämässäni lähdekirjallisuudessa.

Kulttuurisensitiivisyydestä ja monikulttuurisuudesta lastensuojelutyössä on tehty useita opinnäytetöitä suomalaisissa ammattikorkeakouluissa. Opinnäytetöissä on tutkimuksellisesti käsitelty esimerkiksi kulttuurisensitiivisyyden ja vertaisuuden merkitystä monikulttuurisessa lastenkodissa sekä nuoren rasismi- ja syrjäntäkokemuksia lastensuojelussa. Kulttuurisensitiivistä kasvatustyötä lastensuojelulaitoksessa on tarkasteltu myös selvittämällä yksityisten lastensuojelulaitosten työntekijöiden kokemuksia ja odotuksia monikulttuurisesta lastensuojelutyöstä.

Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä on kartoitettu lastenkodissa asuneiden muslimien kokemuksia sekä kuvattu muun muassa kulttuurisensitiivistä työtettä Helsingin Diakonissalaitoksen lastensuojelun intensiivihoidon ja jälkihoidon yksikössä. Maahanmuuttajanuoria on tutkittu lastensuojelun asiakkaina myös tarkastelemalla lastensuojeluyritysten odotuksia ja näkemyksiä maahanmuuttaja-asiakkaiden kasvavasta määrästä. Kamerzan (2015) on selvittänyt monikulttuurisen lastenkodin työntekijöiden kokemuksia maahanmuuttaja-asiakkaiden kohtaamisessa kartoittamalla mahdollisia haasteita, joita työ pitää sisällään. Kyseisessä opinnäytetyössä on nostettu lisäksi esille monikulttuurisen lastenkodin henkilöstön kehittämiskohteita ja koulutustarpeita. Oma tutkimustani varten ja oman ymmärrykseni syventämiseksi olen tutustunut myös tutkimuskirjallisuuteen islamin ja romanikulttuurin erityispiirteistä.

Sanna Wikman (2014) on Turun ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelman ja sosiaalipalvelutyön opinnäytetyössään kartoittanut Mäntymäen perhekeskuksen työntekijöiden kokemuksia ja näkökulmia maahanmuuttaja-asiakkaiden tuomista erityispiirteistä vastaanottotyössä ja tuonut esille olemassa olevia keinoja niiden kohtaamiseen. Wikman (2014) selvitti, miten erityispiirteet vaikuttavat työn tekemiseen, työssä jaksamiseen sekä onko ohjaajilla koulutustarvetta. Opinnäytetyössä selvitettiin, eroaako maahanmuuttajatyöskentely valtaväestön kanssa tehtävästä lastensuojelun vastaanottotyöstä.

Tarve tutkimukselle, jossa käsitellään kulttuurisensitiivistä kohtaamista, monikulttuurisuutta ja maahanmuuttajataustaisten lapsiperheiden lastensuojelun vastaanottotyötä on perustellusti merkittävä, erittäin ajankohtainen ja huomionarvoinen. (Ansala ym. 2014, 5-7; Niekka 2010, 7-10.)

Oma tutkimuksellinen opinnäytetyöni keskittyy nimenomaan selvittämään Mäntymäen perhetukikeskuksessa lastensuojelun sijaishuollossa olevien maahanmuuttajalasten ja heidän kanssaan toimivien työntekijöiden kokemuksia kulttuurisensitiivisestä kohtaamisesta sekä monikulttuurisen tuntemuksen lisäämisen mahdollisesta tarpeesta kiintymyssuhdeperustaisessa lastensuojelun vastaanottotyössä. Tässä tutkimuksessani en uusinnu aiemmin Mäntymäen perhekeskuksesta tehtyä opinnäytetyötä (Wikman 2014). Tutkimuksellisessa opinnäytetyössäni mukana ovat lastensuojelun työntekijät ja sosiaalityöntekijät työskentelevät sekä Turun kaupungin lastensuojelun sijaishuollossa että Mäntymäen perhetukikeskuksessa.

Valitsin tämän tutkimusaiheen, koska se on itsessään varsin mielenkiintoinen ja moniulotteinen. Uskon vahvasti, että tämänkaltaiselle tutkimukselle on nykypäivän suomalaisessa yhteiskunnassa ja luonnollisesti sosiaalialan ja lastensuojelutyön laaja-alaisella kentällä laajemminkin perustellusti tarvetta ja yhteiskunnallista tilausta. Toivon, että Mäntymäen perhetukikeskuksen henkilökunta, ohjaajat ja maahanmuuttajataustaiset lapsiperheet pystyvät hyödyntämään opinnäytetyöni tutkimuksellisia tuloksia sijoitusjaksojensa aikana ja niiden jälkeen.

2.2 Laadullinen tapaustutkimus

Opinnäytetyöni edustaa laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta. Tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntauksena laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään kokonaisvaltaisesti kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä. Tutkimuksessani käytän teoreettisina käsitteinä hermeneuttis-fenomenologista eli ymmärtävään pyrkivää lähestymistapaa sekä fenomenografista analyysia. Hermeneuttisen analyysin päämääränä on ihmisen toiminnan tai esimerkiksi kulttuurin merkitysten syvälinen ymmärtäminen. Systemaattisella tulkintojen tekemisen prosessilla tähdätään ymmärtämiseen, jota kutsutaan hermeneuttiseksi kehäksi. Analyysia voidaan kuvata fenomenologis-hermeneuttiseksi, jossa yksityiskohtien tulkinta vaikuttaa kokonaisuuden tulkintaan ja näin ollen tutkimuskohteesta tehtyjen tulkintojen uudelleen tulkitseminen tuottaa yhä laajenevaa ymmärrystä kohteesta. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 16-18; Hirsjärvi ym. 2013, 129-131.)

Tieteenfilosofisena suuntauksena fenomenologia korostaa ihmisen havaintoihin ja kokemuksiin perustuvaa tiedon tuottamista. Fenomenologia korostaa yksilöllistä kokemusta, jossa tieto maailmasta välittyy ja merkityksellistyy subjektiivisuuden sekä yksilön henkilökohtaisten kokemusten, elämysten ja aistimusten kautta. Fenomenografinen analyysi on laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmä, jossa tarkastelun kohteena ovat ihmisten erilaiset tavat kokea jokin asia, erilaiset tavat ajatella jotain asiaa tai erilaiset käsitykset jostain asiasta. Fenomenografisen analyysin päämääränä on saada näkyväksi tutkimuskohteena olevaan ilmiöön liittyvien erilaisten kokemusten tai käsitysten vaihtelu ja kirjo, ilmiötä määrittävät käsitteelliset ilmaukset tai termit sekä niiden väliset hierarkkiset suhteet. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 168; Hirsjärvi ym. 2013, 129-131.)

Käytän tutkimuksessani myös deskriptiivistä eli kuvailevaa tutkimusotetta, jonka kautta selvitän ja kartoitan kulttuurisensitiivisyyttä ja sen merkitystä lastensuojelun vastaanottotyössä. Opinnäytetyössäni tarkastelen lisäksi kiintymyssuhdekeskeisen työtteen määritelmää. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 145-146; Hirsjärvi ym. 2013; 134-137; Mäntymäen perhetukikeskus 2022; THL 2022.)

Toteutan opinnäytetyöni laadullisena tapaustutkimuksena (case study). Tutkimusstrategiaa, jossa tutkitaan syvällisesti vain yhtä tai muutamaa ilmiökokonaisuutta tai kohdetta, kutsutaan tapaustutkimukseksi. Tapaustutkimuksessa valitusta kohteesta tai ilmiöstä pyritään tuottamaan intensiivistä ja yksityiskohtaista tietoa, jolloin tutkittava tapaus ymmärretään ja tulkitaan jollain tavoin omaksi ja rajautuneeksi kokonaisuudeksi. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 58-60; Hirsjärvi ym. 2013, 132-134; Laine ym. 2007; THL 2022.)

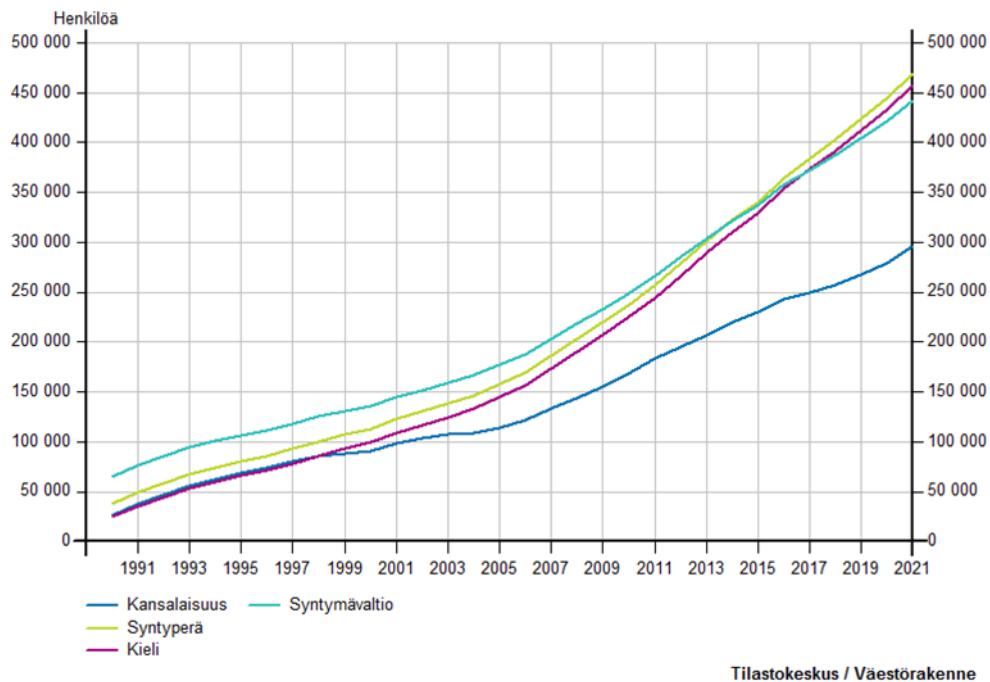
Seuraavassa luvussa 3 avaan opinnäytetyöni tutkimuksellista viitekehystä yksityiskohdaisemmin. Tarkastelen maahanmuuttoa, maahanmuuttajaperheitä, moninaisia kulttuurin käsitteellistämisen tapoja sekä maahanmuuttajalasten asemaa suomalaisen lastensuojelun sijaishuollon kontekstissa. Syvennyn lisäksi opinnäytetyöni keskeisiin käsitteisiin ja määritelmiin, joita ovat kulttuurisensitiivisyys, kulttuurinen kompetenssi, kiintymyssuhdeperustainen lastensuojelu sekä vastaanottotyö. Teoreettinen viitekehys rakentaa tutkimuksellisen kontekstin opinnäytetyölleni, johon kiinnittyvät luvuissa 5 ja 6 avautuvat tutkimusprosessiani sekä opinnäytetyön tutkimustuloksia käsittelevät osiot.

3 MAAHANMUUTTO JA MAAHANMUUTTAJALAPSET LASTENSUOJELUN ASIAKKAINA

3.1 Maahanmuutto ja monikulttuuriset perheet

Maahanmuutto, Suomen ulkomaista syntyperää olevien väestönkasvu sekä monikulttuurisuus ovat alkaneet lisääntyä Suomessa 1990-luvulta lähtien. Suomessa on aina ollut edustettuna joitakin kulttuurivähemmistöjä, kuten esimerkiksi saamelaisia sekä Suomen romaneja, jotka ovat suomalainen etninen, kielellinen ja kulttuurinen vähemmistö. 2000-luvulta alkaen maahanmuutto on selkeästi monipuolistunut ja lisääntynyt. 2000-luvun vaihteessa maahanmuuttajien osuus väestöstä oli alle kaksi prosenttia. Maahanmuuttajien määrä on 2,7-kertaistunut viimeisen vuosikymmenen aikana. Samaan aikaan maahanmuuttajien sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurinen integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan on vilkastuttanut yleistä keskustelua maahanmuutosta, maahanmuuttajataustaisista lapsiperheistä sekä yhteiskuntapoliittisista kysymyksistä Suomessa. (Ansala ym. 2014, 5.)

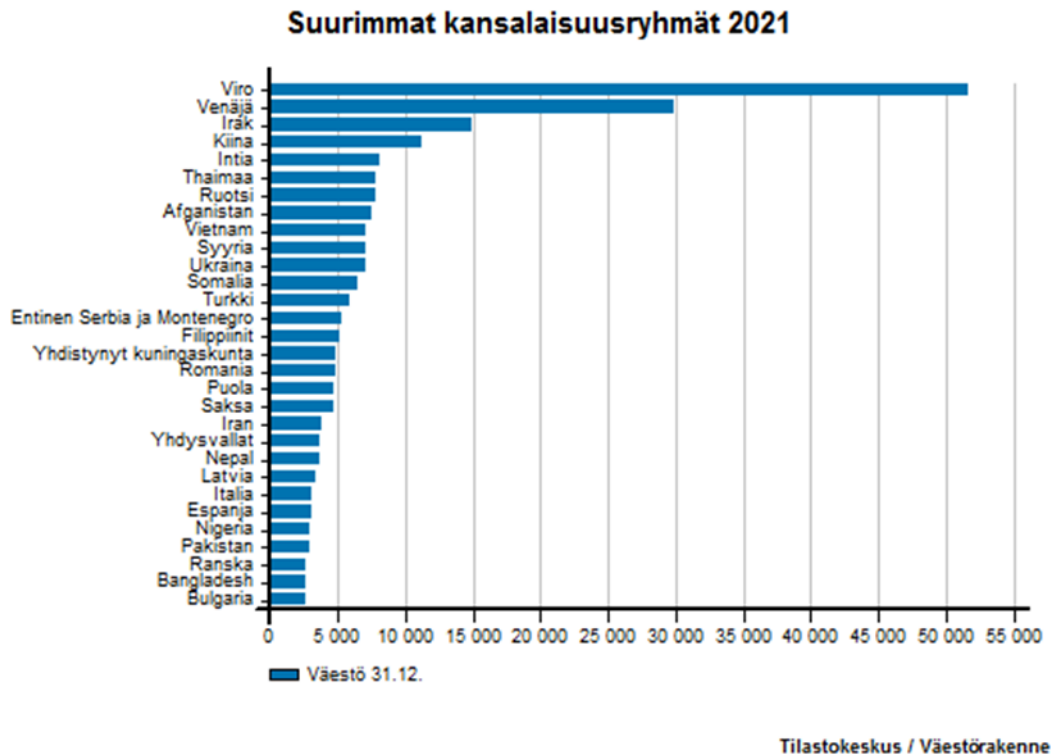
Ulkom. kansalaiset, ulkomaalaistaustaiset, vieraskieliset ja ulkom. syntyneet 1990-2021

Kuvio 1. Ulkom. kansalaiset, ulkomaalaistaustaiset, vieraskieliset ja ulkom. syntyneet 1990-2021.

Tilastokeskuksen (2022) mukaan Suomen väestöstä oli vuonna 2021 ulkomaalaistaustaisia hieman alle 470 000 eli 8,5 prosenttia. Ulkomaalaistaustaisia asui selvästi koko maan keskiarvoa enemmän Ahvenanmaalla, 17,3 prosenttia, ja Uudellamaalla, 15,7 prosenttia. Tilastokeskuksen tietokannan (2022) mukaan Uudellamaalla asui yli puolet ulkomaalaistaustaisista. Varsinais-Suomessa ulkomaalaistaustaisia asui myös suhteellisesti hieman enemmän koko maan keskiarvoon suhteutettuna. Suhteellisesti pienin ulkomaalaistaustaisten osuus, 2,7 prosenttia, oli Etelä-Pohjanmaalla. (Tilastokeskus 2022.)

Suomessa asui yli 296 000 ulkomaan kansalaista vuoden 2021 lopussa. Ulkomaan kansalaisten määrä kasvoi edellisvuodesta 6 prosenttia, eli yli 17 500 henkilöllä. Vuoden 2021 lopussa ulkomaan kansalaisten osuus koko väestöstä oli 5 prosenttia (Tilastokeskus 2022.)

Kuvio 2. Suurimmat kansalaisuusryhmät 2021. (THL 2022).

Monimuotoinen maahanmuutto, yhteiskunnalliset muutokset sekä kulttuurien kaleidoskooppisuus rikastuttavat suomalaista yhteiskuntaa, jonka seurauksena globalisaation vaikutukset näkyvät yhä selvemmin Suomessa. Sisäasiainministeriö (SM) vastaa Suomessa maahanmuuttopolitiikasta sekä maahanmuuttohallinnosta. Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) sitä vastoin huolehtii maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyvistä sosiaali- ja terveystalviteista, maahanmuuttajien perusturvasta sekä yleisesti maahanmuuttajien hyvinvointia koskevista asioista. (STM 2022.)

Monikulttuurisuus ja maahanmuuton lisääntyminen ovat tuoneet mukanaan uudenlaisia eettisiä kysymyksiä suomalaiseen yhteiskuntaan, sosiaalialaan sekä lastensuojelun sosiaalityöhön. Monikulttuurisuus käsitteenä on kehittyvä ja muuttuva. Suomessa monikulttuurisuus termiä on käytetty vasta 1990-luvulta lähtien. Monikulttuurisuus rakentuu monista sitä määrittävistä tekijöistä, joita ovat esimerkiksi maailmankuva, elämäkatsomus, minäkäsitys, historia, kulttuurikäsitys, arvot, tunteet, vuorovaikutustaidot sekä ympäristö. (Niskanen & Åsted 2020, 7-13 .)

Yksilön näkökulmasta tarkasteltuna monikulttuurisuus ja puhe etnisyydestä vaikuttaa aina jollain tavoin yksilön asenteisiin, arvoihin ja käsityksiin kulttuurista. Kulttuurien kohtaaminen edellyttää ihmisiltä aina puolin ja toisin tapahtuvaa sopeutuvuutta. Monikulttuurisuus käsitteenä herättää usein myös yhteiskunnallisessa keskustelussa poliittisia kannanottoja sekä yksilöllisesti eroavia mielipiteitä. Monikulttuurisuus saatetaan monesti rinnastaa maahanmuuttajiin ja heihin mahdollisesti liittyviin ennakkoluuloihin. (Niskanen & Åsted 202, 7-13; Martikainen & Haikkola 2010, 9-16.)

Tutkimusten mukaan lastensuojelun sijaishuollon asiakkaista etnisten vähemmistöjen sekä monikulttuuristen maahanmuuttajien osuus on keskimääräistä suurempi valtaväestöön suhteutettuna. Tämä asettaa omat vaatimuksensa ja edellytyksensä lastensuojelun sosiaalityöhön. Se ohjaa myös uudistamaan eettisiä koodistoja sekä suhteuttamaan niitä käytännön toimintatapoihin uudella tavalla sosiaalisissa ja kulttuurisissa moninaisuuksissa. (Anis, 2008, 13-15; Kestilä ym. 2018, 161; Pehkonen ym. 2011, 184-185.)

Maahanmuuttajalla tarkoitetaan ulkomailla syntynyttä, toisesta maasta ja vieraasta kulttuurista Suomeen toistaiseksi tai pysyvästi muuttavia henkilöitä. Maahanmuuttaja voi olla joko pakolainen tai siirtolainen. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (2022) määritelmän mukaan: ”maahanmuuttajataustaisella lapsella tarkoitetaan itse maahan muuttaneita lapsia tai lapsia, joiden vanhemmat ovat maahanmuuttajia.” (Martikainen ym. 2010, 9-11.)

Monikulttuurisuudesta ja monikulttuurisista sekä maahanmuuttajataustaisista perheistä on alettu Suomessa puhua vasta 1990-luvulla, kun maahanmuuttajien määrä alkoi selvästi kasvaa. Aiemmin monikulttuurisuus on Suomessa liitetty perinteisiin ja virallisesti hyväksytyyn asemaan saaneisiin vähemmistökulttuureihin, kuten saamelaisiin, ortodokseihin sekä suomenruotsalaisiin. (Rönkkö ym. 2010, 150.) Monikulttuurinen perhe muodostuu pääasiassa joko maahanmuuttajataustan, kaksikulttuurisen avioliiton tai useampien eri rotujen tai maiden kulttuuritaustojen myötä. Maahanmuutto on aina tietynlainen prosessi, jota Leena Rönkkö ja Timo Rytönen (2010) kuvaavat seuraavasti:

”lähteminen ja irrottautuminen -> taakseen jättäminen ja siirtyminen -> jonkinlainen väli-tilassa oleminen tai eläminen -> uuden aloittaminen ja uuteen asettautuminen.”

Maahanmuuttoprosessin problematiikkaa pohtivat myös Markku Niskanen ja Tuija Åstedt (2020, 9) Helsingin Diakonissalaitoksen julkaisussa, jossa avataan näkökulmia monikulttuurisen taustan omaavan lapsen ja perheen tukemiseen.

Maahanmuuttajataustaisten perheiden Suomeen muuton taustalla saattaa olla monia eri syitä, traumaattisia ja perheiden elämään omassa kotimaassaan traagisesti vaikuttaneita kokemuksia, eroja, pakkotilanteita tai elämänmuutoksia. Maahanmuuttajataustaiset perheet muodostavat kaleidoskooppisen ryhmän, johon sisältyy monista eri kieliryhmistä ja kansallisuuksista tulevia ihmisiä, eurooppalaisia ja kolmannen maailman maista muuttaneita, lukutaidottomia ja vastaavasti korkeasti koulutettuja sekä eritasoisesti suomen kieltä taitavia ja osaavia ihmisiä. Heitä kaikkia yhdistää kokemus Suomeen muuttamisesta ja sen syvämpi vaikutus maahanmuuttajaperheen elämänkulkuun. Suomessa asuvat maahanmuuttajaperheet ovat kirjoiltaan moninaisia ja perheissä on näkyvissä eroavaisuuksia esimerkiksi vanhempien maahanmuuton syissä, uskonnollisissa, kulttuurisissa sekä sosiaalisissa verkostoissa samoin kuin maahanmuuttajaperheiden nykyisessä elämäntilanteessa ja kotoutumisessa suomalaiseen yhteiskuntaan. (Anis, 2008, 13-15; THL 2022).

3.2 Maahanmuuttajalasten integroitumisprosessi

Sosiaaliala on Suomessa kansainvälistynyt kuluneiden vuosikymmenien aikana merkittävästi. Globalisaatio ja maahanmuutto ovat tuoneet uudenlaisia haasteita ja muutoksia myös lastensuojelun sijaishuollon laaja-alaiselle kentälle. Maahanmuuttajaperheiden ja erityisesti maahanmuuttajalasten sopeutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan ja täysin omasta kotimaasta poikkeavaan uuteen ympäristöön saattavat asettaa monitasoisia haasteita esimerkiksi suomen kielen ja kulttuurin oppimisessa sekä uusien sosiaalisten suhteiden ja verkostojen luomisessa. (Helminen ym. 2016, 199.)

Maahanmuuttajaperheissä ilmenee usein monialaisia vaikeuksia esimerkiksi perheenjäsenten eritahtisessa kotoutumisessa, joka saattaa olla seurausta vanhempien traumaustoista, mielenterveysongelmista, vanhempien kielitaidottomuudesta ja sitä myöten yhteiskunnasta syrjäytymisestä. Kaikkein voimakkaimmin maahanmuuttajataustaisten perheiden ja lasten hyvinvointiin vaikuttaa kuitenkin se, onko muutto omasta kotimaasta tapahtunut pakon sanelemana vai vapaaehtoisesti. (Katisko, 2013a; THL 2022.)

Maahanmuutto on valtava sosiokulttuurinen muutos, joka koettelee ravisuttavasti lapsiperheiden stressinsietokykyä ja resilienssiä. Joidenkin maahanmuuttajataustaisten perheiden ihmisoikeudet, taloudelliset seikat, perheiden poliittiset oikeudet sekä esimerkiksi koulutuksen tasa-arvoinen saatavuus voivat maahanmuuton johdosta muuttua täysin. Perheen arvomaailman tai totuttujen toimintamallien horjuminen saattavat myös indikoida maahanmuuttajalasten hämmennystä tai ahdistusta. (Katisko, 2013a.)

Edellä luetellut tekijät ovat ratkaisevassa asemassa erityisesti siinä, kuinka maahanmuuttajataustaisten lasten akkulturaatio suomalaiseen yhteiskuntaan tapahtuu. Akkulturaatiolla tarkoitetaan kulttuuriin sopeutumista tai sulautumista, jossa esimerkiksi toiseen kulttuuriympäristöön siirtyvän maahanmuuttajalapsen on sopeutettava uusi elämä ja oma maailmankatsomus uusiin yhteiskunnallisiin rakenteisiin. Laajemmin tarkasteltuna maahanmuuttajalapsi on kokonaisvaltaisesti uuden edessä integroitua eli kotoutuessaan Suomeen, sillä vähitellen hän alkaa omaksua suomalaisen kulttuurin ulkoisia ja sisäisiä ominaispiirteitä, jonka jälkeen maahanmuuttajalapsi alkaa sisäistää uudenlaisia arvoja ja normeja omaan käsitteelliseen viitekehukseensä. (Katisko, 2013a; STM 2022; Vilen ym. 2008, 241-244.)

Maahanmuuttajataustaiset lapset muodostavat hyvin moninaisen ryhmän ja sukupuolten välillä on havaittu merkittäviä eroavaisuuksia hyvinvoinnissa. Perhe on poikkeuksetta tärkein kehitysympäristö maahanmuuttajalapselle ja monissa tapauksissa maahanmuuttajataustaiset lapset saattavat joutua kovien odotusten ja paineiden alaisiksi uudessa kotimaassaan. Akkulturaatioprosessin ja kotoutumisen myötä maahanmuuttajalapsi alkaa tunteiden tasolla ymmärtää kulttuurien erilaisuuden syvyyden. (THL 2022.)

Vanhemmat ovat maahanmuuttoprosessin aikana joutuneet luopumaan valtarakenteista, joihin heidän aiempi elämänsä on tukeutunut. Maahanmuuttajaperheiden vanhemmat eivät välttämättä kykene saavuttamaan uudessa kulttuurissa samaa yhteiskunnallista asemaa, josta he ovat joutuneet irtautumaan. Maahanmuuttajalapsi on uuteen kulttuuriin liittyessään uuden edessä myös aloittaessaan sosiaalistumisen kautta

spiraalimaisen identiteettinsä sekä itselleen tuttujen kulttuuristen ja tiedollisten toimintamallien rakentamisen uudestaan. Jos maahanmuuttajalapsi ei kuitenkaan kykene etenemään omassa akkulturaatio- ja kotoutumisprosessissaan toivotunlaisesti positiiviseen suuntaan, lapsi joutuu sosiaalisten ja kulttuuristen ongelmien eteen. (Martikainen & Haikkola 2010, 50-52; Vilen ym. 2008, 64.)

Kuva 1. Väestöliitto, 2022.

Vaikeudet sosiaalisten verkostojen luomisessa, oman aseman vakauttamisessa tai esimerkiksi oman kasvuympäristön turvattomuus korreloivat monissa tapauksissa maahanmuuttajalasten ongelmien muodostumista muihin nuoriin verrattuna. Maahanmuuttajalapsi joutuvat herkemmin kokemaan fyysistä ja henkistä väkivaltaa, koulukiusaamista sekä syrjintää. (Martikainen & Haikkola 2010, 50-52.)

Maahanmuuton aiheuttama (traumaperäinen) stressi, kulttuurisiin esteisiin (barrier) törmäminen tai maahanmuuttajastatuksen aiheuttama turhautuneisuus sekä tunnetilojen käsittely ilman turvallista ja ymmärtävää aikuista lisäävät osaltaan huomattavasti maahanmuuttajalasten mielenterveysongelmia, päihteiden väärinkäyttöä ja syrjäytymistä. (THL 2022.)

3.3 Maahanmuuttajalapsen ja lastensuojelun kenttä

Jos maahanmuuttajalapsen elämässä eteen tulleiden haasteiden ja ongelmien vyyhti kasvaa liian suureksi, lapsi saattaa itse vaarantaa omaa iänmukaista kasvuaan ja kehitystään. Lapsen kotiolot saattavat olla myös turvattomat tai epävakait, jos vanhemmat eivät kykene huolehtimaan lapsesta esimerkiksi omien traumaattisten kokemustensa tai maahanmuuton aiheuttamien taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Suomessa vallitsevan lastensuojelulain (LSL 417/ 2007) nojalla lastensuojeluviranomaisten on tällöin tuettava vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Jos tilanne kuitenkin kriisiytyy, on maahanmuuttajalapsi ja perhe ohjattava lastensuojelun piiriin ja turvattava lapsen iänmukainen kasvu, kehitys ja hyvinvointi. (LSL 417/ 2007.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2022) määrittelee, että lastensuojelun asiakkaana maahanmuuttajataustainen lapsi ja perhe on oikeutettu luonnollisesti yhtäläisiin palveluihin kuin valtaväestöön kuuluva lapsi ja hänen perheensä. Eri kulttuuritaustoista tulevat maahanmuuttajaperheet tarvitsevat sosiaalialan ja lastensuojelun työntekijöiden kunnioitettavaa, kulttuurirajojen yli kurottavaa dialogista vuorovaikutusta sekä lapsiperheiden yksilölliset tarpeet huomioivaa kohtaamista.

Lastensuojelulaki määrittää lastensuojelua koskevat säännökset ja lakipykälät. Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, erityiseen suojeluun sekä monipuoliseen ja tasapainoiseen kehitykseen. Sosiaalihuoltolaki sekä laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta määrittävät lastensuojelulain ohella lasten suojelua ja kohtelua. (LSL 417/2007.)

Lastensuojelulain lisäksi Suomen perustuslaissa on säädetty lapsen oikeuksista. YK:n lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus sitovat myös Suomea ja velvoittavat kaikessa viranomaistoiminnassa asettamaan lapsen edun etusijalle. (LSL 417/2007; STM 2022; Yleissopimus lapsen oikeuksista 60/1991.)

Lastensuojelulain keskeisenä periaatteena korostuu, että sijaishuoltopaikkaa valittaessa on arvoitava ja mahdollisuuksien mukaan huomioitava lapsen kielellinen, kulttuurinen sekä uskonnollinen tausta. (LSL 4§, 417/2007; Niekka 2010, 11.)

Seuraavaksi luvussa 4 tarkastelen tutkimuksellisia käsitteitä, joita ovat kulttuurisensitiivinen työote, kulttuurinen kompetenssi, kulttuurinen herkkyys sekä kulttuurinen kohtaaminen. Esitelen myös tutkimusympäristönä toimivan Mäntymäen perhetukikeskuksen vastaanottoyksikön.

4 KULTTUURISENSITIIVISYYS MÄNTYMÄEN PERHETUKIKESKUKSESSA

4.1 Kulttuurisensitiivisyys ja kulttuurinen kompetenssi

Opinnäytetyöni yksi keskeisin tutkimuksellinen käsite on kulttuurisensitiivisyys. Kartoitan tutkimuksessani maahanmuuttajalasten ja työntekijöiden kokemuksia kulttuurisesta kohtaamisesta ja kulttuurisen tiedon eli kulttuurisen kompetenssin lisäämisen tarpeesta Turun kaupungin perhe- ja sosiaalipalveluihin kuuluvassa Mäntymäen perhetukikeskuksen vastaanottoyksikössä.

Monikulttuurisemmaksi ja kansainvälisemmäksi muuttuvalla lastensuojelun sijaishuollon työkentällä kulttuurisensitiivisyys ja kulttuurien välinen kompetenssi ovat avaintekijöitä, kun liikutaan erilaisten kulttuurien rajapinnoilla. Vieraita kulttuureja kohdatessaan eri kulttuuritaustaiset ihmiset muuttuvat ja samalla muokkaavat toisia kulttuureja ihmisten välisen monikulttuuristen vuorovaikutustilanteiden myötä. (Liebkind 2006, 171.)

Kulttuurisensitiivisyys käsitteenä tarkoittaa herkkyyttä, kykyä ja halua ymmärtää eri kulttuuritaustoista tulevia ihmisiä. Kulttuurisensitiivisyyden määritellään tarkoittavan kulttuurisesti ymmärtäväistä ja vastaanottavaista asennoitumistapaa, käyttäytymismallia sekä jatkuvaa ja tarkkaa analysointia sekä havainnoimista. Kulttuurisensitiivisyys sisältää valmiuden kohdata arvostavasti toinen ihminen ja samalla tiedostaen yksilön kulttuurin, etnisen taustan, sosiaalisen statuksen, erilaisten kielten vaikutukset tai esimerkiksi uskonnollisen vakaumuksen. (Belt, 2017; Katisko 2016b, 200-201.)

Marja Katisko (2016) pohtii sosiaaliohjausta, kulttuurisensitiivisyyttä sekä globaalien ilmiöiden tunnistamista käsittelevässä artikkelissaan, miten käsitteen kulttuurisensitiivisyys voi pikkoa osiin: kulttuuri ja sensitiivisyys. Kulttuurilla tarkoitetaan niitä tapoja, joilla ihmiset ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa, tapoja elää elämäänsä tai tapoja etsiä merkityssisältöjä elämälleen. Kulttuurin voidaan katsoa sisältävän sanattomasti tai sanallisesti välittyvää tietoa, tietyn ryhmän jakamia uskomuksia ja arvon tunteita suhteessa kokemuksiin sekä toimintatapoja, joita ihmiset jakavat kulttuurisessa viitekehyydessä yhteisen kielen, elinympäristön, historian tai muun vastaavan sosiaalisen pääoman perusteella. (Katisko 2016b, 200-201; Kouri 2015, 15; Vilen ym. 2008, 237).

Kulttuurit voidaan määritellä myös ilmiöille, esineille tai asioille annetuiksi koodeiksi tai merkityksiksi. Maailmanlaajuisen muuttoliikkeen myötä kulttuurit ovat sekoittuneet toisiinsa, ja kulttuuri itsessään pysyy voimassa ja siirtyy eteenpäin vain oppimisen ja tiedonvälityksen avulla. (Kouri 2015, 15.) Sensitiivisyys sitä vastoin tarkoittaa yksilön tunteälyä ja hienotunteisuutta ymmärtää toisesta kulttuurista tulevan tarpeita ja kulttuurista viitekehystä. (Katisko 2016b, 200-201.)

Kulttuurisensitiivisyys ja sen sisarkäsitteenä käytettävä kulttuurinen kompetenssi tarkoittavat monikulttuurista osaamista, siihen liittyviä kulttuurisia vuorovaikutustaitoja sekä kykyä eritellä ja erottaa eri kulttuurialueilla sosiaalistuneiden ihmisten kulttuurisia toimintapoja ja arvomaailmaa. Katisko (2016b, 201) viittaa kulttuurisensitiivisyyden termiä avaessaan kulttuuriherkkyyteen, joka kulttuurienvälistä kompetenssia tutkineen Milton Bennetin (2008) mukaan näyttäytyy erinomaisena henkilöllä, joka pääsee itselle vieraan kulttuurin edustajan kanssa toistuvasti sosiaalisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Kulttuurinen pätevyys, kulttuurinen osaaminen sekä kulttuuriherkkyys auttavat ihmistä syventämään ymmärrystään esimerkiksi tietyistä kulttuurispesifisyyttä edustavista käytäytymismalleista, niihin sisältyvistä kulttuurisidonnaisista tavoista ja taustalla vaikuttavista laajemmista kulttuurisista merkityksistä. Kulttuurinen kompetenssi ilmenee ihmisen taitona toimia kunnioittavasti, syrjimätöntä ilmapiiriä rakentaen ja toisia huomioiden monikulttuurisessa toimintaympäristössä. (Katisko 2016b, 201; Pasanen 2021, THL 2022.)

Sijaishuollon lastensuojelutyö vaatii erityistä ammattiosaamista ja kulttuurista herkkyyttä, jos siihen sisältyy esimerkiksi maahanmuuttajalapsen ja hänen perheensä kulttuuristen erityispiirteiden huomioon ottamista ja vastaavasti sosiaalialan työntekijän oman kulttuurisen viitekehysten reflektiivistä analysointia hänen omassa toiminnassaan. Kulttuurista herkkyyttä voidaan tarkastella eettisen herkkyyden erityislajina, jolloin se asettaa esimerkiksi lastensuojelussa toimivalle ammattihenkilöstölle vaatimuksia ja edellytyksiä tiedottaa omia sisäänrakennettuja stereotyyppioita, kulttuurisesti latautuneita asenteita sekä henkilökohtaisia arvoja. (Juujärvi ym. 2007, 267.)

Lastensuojelussa saatetaan usein törmätä tilanteeseen, jossa maahanmuuttajataustaisen lapsen vanhemmat eivät ymmärrä, mihin lastensuojelun tai esimerkiksi sosiaalipäivystyksen ammattilaiset viittaavat puhuessaan maahanmuuttajalapseen liittyvästä lastensuojelullisesta huolesta. Olen itse havainnut tällaisia tilanteita tapahtuvan monesti toimiessani lastensuojelun ohjaajana Mäntymäen perhetukikeskuksessa. Tilanteet ovat usein vilpittömän hämmentäviä ja haasteellisia vanhemmille, jos kielelliset tai kulttuuriset

erot arvomaailmassa tai kulttuurisessa käsitteellistämässä ovat liian suuret lastensuojelun tai sosiaalihuollon ammattilaisten käyttämään puheen diskurssiin. Useimmin väärintymmärryksiä tapahtuu silloin, jos lastensuojelun työntekijöillä ja monikulttuurisen taustan omaavalla maahanmuuttajalapsella tai hänen huoltajallaan ei ole yhteisiä käsitteitä tai yhteistä ymmärrystä asioiden oikeasta sisällöstä. Maahanmuuttajataustaiset vanhemmat voivat olla hyvinkin tottumattomia puhumaan edes oman perheensä kesken psyykkisestä ja fyysisestä hyvinvoinnista, mielenterveydestä tai esimerkiksi traumaattisten asioiden käsittelystä. Suomalaisille lastenhuollon työntekijöille puhuminen saattaa tuottaa vielä enemmän häpeän tai pelon tunteita, koska he edustavat vierasta kulttuuria. (Mäntymäen perhetukikeskus 2022.)

4.2 Kiintymyskeskeinen lastensuojelutyö Mäntymäen perhetukikeskuksessa

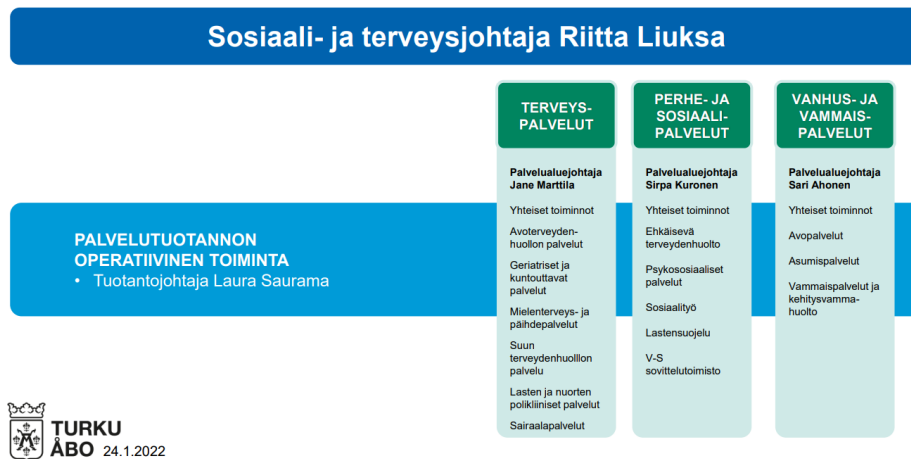
Mäntymäen perhetukikeskuksessa vastaanottoyksiköiden moniammatilliset osastotyöryhmät käyttävät ja samalla kehittävät jatkuvasti kokonaisvaltaista kulttuurisensitiivistä ja kiintymysperustaista työtettä, joka auttaa lastensuojelun henkilöstöä kohtaamaan inhimillisesti monikulttuurisen taustan omaavia vanhempia ja lapsia perhetukikeskuksessa sijoitusjaksojen aikana ja niiden päättyessä. Kulttuurinen herkyys ja kiintymyskeskeinen lastensuojelutyö edistää maahanmuuttajalasten, vanhempien sekä lastensuojelun työntekijöiden vuorovaikutteisuutta, jolloin kummallakin osapuolella on täysi oikeus tulla kuulluksi ja hyväksytyksi oman kulttuurinsa edustajana. (Mäntymäen perhetukikeskus 2022.)

Maahanmuuttajalapset tulevat Mäntymäen perhetukikeskuksen lastensuojelun vastaanottoyksikköön usein kriisiytyneissä tilanteissa, jos lapsi on itse omalla toiminnallaan vaarantanut omaa kasvuaan ja hyvinvointiaan tai jos kodin puutteet ja olosuhteet lapsen huolenpidossa vaarantavat välittömästi lapsen terveyttä tai iän mukaista kehitystä. Tällöin lapsi tarvitsee sijoituksen kodin ulkopuolelle. (LSL 417/2007; Mäntymäen perhetukikeskus 2022.)

Mäntymäen perhetukikeskus kuuluu Turun kaupungin Hyvinvointitoimialan palvelukokonaisuuteen ja perhe- ja sosiaalipalveluihin. Hyvinvointitoimiala on Turun kaupungin toimialueista suurin. Hallinnollisesti Turun kaupungin hyvinvointitoimialan sosiaali- ja terveyspalvelut koostuvat kolmesta palvelualueesta ja kahdesta toiminnosta. Hyvinvoinnin

palvelukokonaisuus tuottaa hyvinvointia ja terveyttä lisääviä palveluja turkulaisille. Palvelualueita ovat muun muassa perhe- ja sosiaalipalvelut, vanhus- ja vammaispalvelut ja terveyspalvelut. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kanssa tehtävä yhteistoiminta ja toimialan hallinto kuuluvat lisäksi palvelualueisiin. (Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus 2022.)

Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus

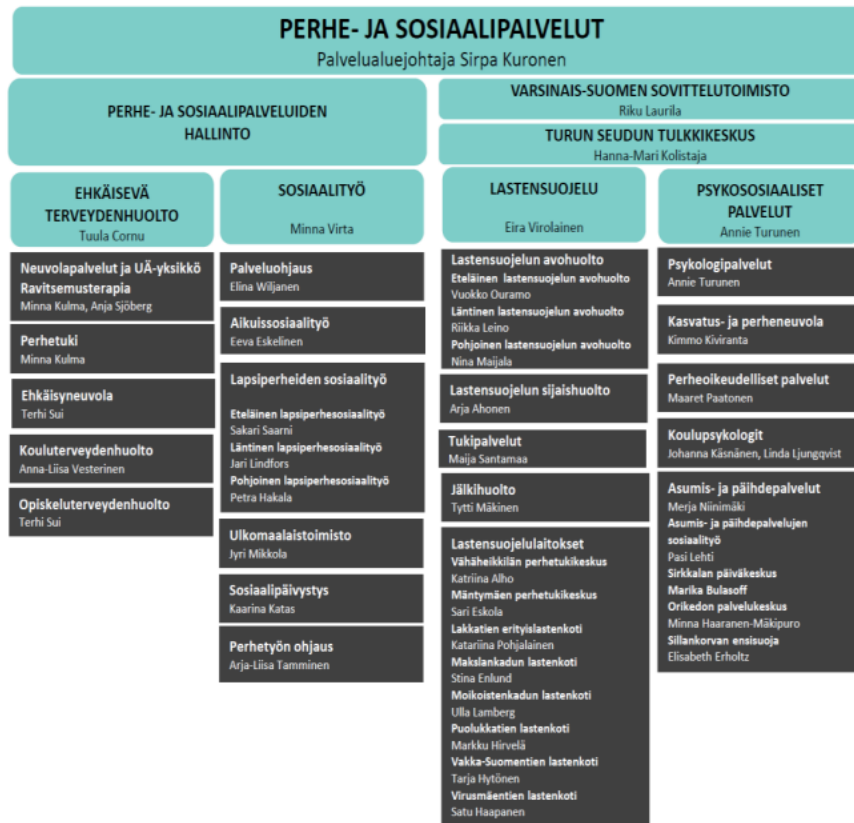

Kuvio 3. Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus, Turun kaupunki 2022.

Turussa lastensuojelu muodostuu avo- ja sijaishuollon palveluista, lastensuojelulaitok- sista, jälkihuollon palveluista sekä tukipalveluista. Lastensuojelulain mukaan lapsen huolenpidosta ja kasvatuksesta ovat ensisijaisesti vastuussa lapsen vanhemmat ja muut huoltajat. Yhteiskunnan ensisijaisena tavoitteena on mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tukea apua tarvitsevia perheitä ja erityisesti vanhempia suoriutumaan itse kasvatustehtävästään. Jos lapsen huoltajat eivät kuitenkaan kykene huolehtimaan ja turvaamaan lapsen iänmukaista kasvua ja kehitystä, lastensuojeluviranomaiset turvaavat tarpeellisin keinoin lapsen hyvinvoinnin. Suomessa lastensuojelun viranomaisten päätökset ja lastensuojelutoimet on määritelty lastensuojelulaissa ja ne perustuvat aina lakiin. (LSL 417/2007; Turun kaupunki 2022.)

Mäntymäen perhetukikeskus on Turun kaupungin 18-paikkainen vastaanotto-osasto. Pääsääntöisesti lastensuojelun kiireellisissä sijoituksissa (§38) ja avohuollon tukitoimena (§37) järjestettävillä sijoitusjaksoilla Mäntymäen perhetukikeskus toimii 3-osastoisena si-

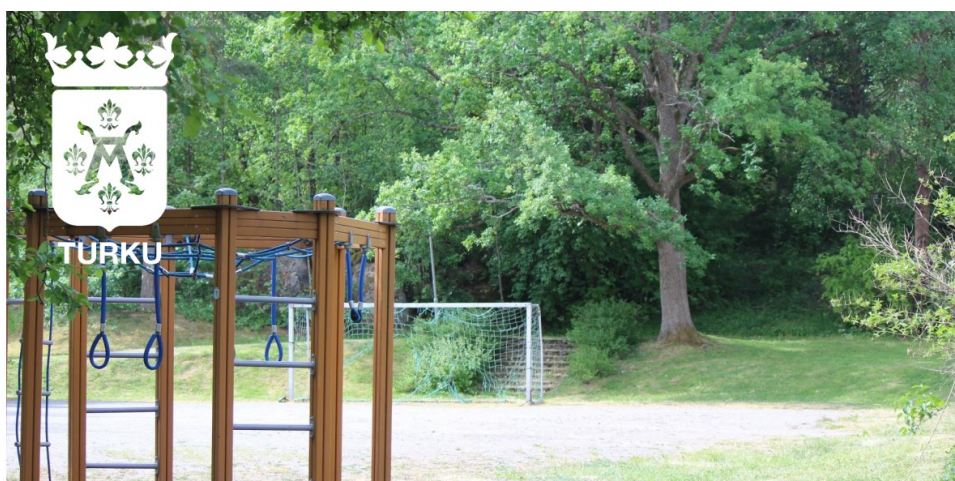
joituspaikkana 0–17-vuotiaille lapsille ja nuorille. Mäntymäen perhetukikeskus toimii väliaikaisena sijaishuoltopaikkana myös huostaanotetuille, sijaishuollon muutosta odottaville lapsille ja nuorille. (LSL 417/2007; Mäntymäen perhetukikeskus 2022.) Seuraavassa on kuvattuna Turun kaupungin perhe- ja sosiaalipalvelujen organisaatiokaavio. (Keskinen 2020, 11; Turun kaupunki 2022.)

Kuvio 4. Perhe- ja sosiaalipalvelujen organisaatiokaavio 2019. (Keskinen 2020; Turun kaupunki 2022).

Sijoitusjaksojen aikana Mäntymäen perhetukikeskuksessa tavoitteena on lasten ja nuorten terapeutin arjen luominen, luottamuksellisten kiintymyssuhteiden vahvistaminen sekä kiintymyskeskeisen lastensuojelutyön toteuttaminen. Työskentely tapahtuu vastaanottoyksikössä aina yhdessä koko perheen kanssa. Sijoituksen aikana tavoitteena on tarjota jokaiselle perheenjäsenelle henkilökohtainen kokemus nähdyksi, kuulluksi ja erityisesti kohdatuksi tulemisesta. (LSL 417/2007; Mäntymäen perhetukikeskus 2022.)

Vastaanotto-osastojen perustehtävänä on lastensuojelulakiin nojaten selvittää, arvioida ja tutkia sijoitetun lapsen ja hänen perheensä kokonaisvaltaista tilannetta ja perheensisäistä toimintakykyä sijoitusjakson aikana. Sijoitukset vastaanottoyksikössä kestävät yleensä kuukaudesta muutamaan kuukauteen. (LSL 417/2007.) Sijoitusjakson jälkeen osa maahanmuuttajataustaisista perheistä saattaa siirtyä Mäntymäen tehostettuun perhekuntoutusyksikkö Teppoon, joka on Turun kaupungin lastensuojelun avohuollon palvelu. Tehostettu perhekuntoutusyksikkö tarjoaa ympärivuorokautista perhekuntoutusta kolmessa eri perhekuntoutusasunnossa sekä avoperhekuntoutusta asiakasperheen kotona. Maahanmuuttajataustaiset lapset ja heidän perheensä ovat oikeutettuja saamaan yhdenvertaisesti lastensuojelupalveluja. (Keskinen 2020, 11; LSL 417/2007; Mäntymäen perhetukikeskus 2022.)

Mäntymäen perhetukikeskus

Kuva 2. Mäntymäen perhetukikeskus, 2022.

Mäntymäen perhetukikeskuksessa työskentelyn keskeisinä arvoina ja toimintaperiaatteina ovat lapsi- ja asiakaslähtöisyys, perhekeskeisyys, asiakkaan kunnioittaminen ja tasavertaisuus, avoimuus ja osallisuus, vuorovaikutuksellisuus, luottamuksellisuus sekä verkostoituminen. Työskentelyssä painottuu myös henkilökunnan osaamisen, ammatillisuuden, kulttuurisensitiivisen työotteen sekä palveluiden ja työhyvinvoinnin jatkuva kehittäminen. (Mäntymäen perhetukikeskus 2022.)

Seuraavassa luvussa 5 käsittelen opinnäytetyöni tutkimuksellista toteuttamista, tutkimusprosessin etenemistä sekä tutkimuskysymyksiä. Avaan myös käyttämiäni tutkimusmenetelmiä, tutkimusaineistoa sekä metodologisia tutkimusaineiston analyysitapoja.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää, miten kulttuurisensitiivinen kohtaaminen ja työote ilmenee lastensuojelun vastaanottotyössä Mäntymäen perhetukikeskuksessa. Tarkoitukseni oli kartoittaa kulttuurisen kompetenssin hyödyllisyyttä sekä monikulttuurisen tuntemuksen lisäämisen tarvetta kiintymyssuhdeperustaisessa lastensuojelussa. Näiden teemojen perusteella muotoutuivat tutkimuskysymykset, jotka esitin soveltavasti maahanmuuttajalapsille, heidän vanhemmilleen sekä lastensuojelun sijaishuollon työntekijöille.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Mitä kulttuurisensitiivisyys tarkoittaa lastensuojelutyössä?
2. Millaisia kokemuksia maahanmuuttajalapsilla ja lastensuojelun työntekijöillä on kulttuurisesta vuorovaikutuksesta Mäntymäen perhetukikeskuksessa?
3. Millä tavoin työntekijöiden kulttuurista kompetenssia voidaan lisätä tai kehittää?
4. Miten kulttuurisen ymmärryksen lisäämisellä voidaan parantaa maahanmuuttajalasten onnistuneita sijoitusjaksoja ja kotiutumisprosessia?

5.2 Tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmät

Tutkimukseni edustaa laadullista eli kvalitatiivista tutkimusotetta. Laadullinen tutkimus voi kytkeytyä moniin eri tieteenfilosofisiin suuntauksiin, jolloin laadullista analyysia voidaan toteuttaa usealla eri menetelmällä. Laadullisen analyysin ja menetelmien tavoitteena on muun muassa tutkimuskohteen tarkoituksen, ominaisuuksien, merkityksien, esiintymisympäristön, kielen ja ilmaisun sekä laadun jäsentäminen kokonaisvaltaisesti. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 21-24; Hirsjärvi ym. 2013,160-164.) Toteutin tutkimukseni tapaustutkimuksena (case study). Tutkimusstrategiana tapaustutkimus sisältää lähtökohteisesti useita tutkimus- ja analyysimenetelmiä ja tutkittava tapaus voi olla hyvin monenlainen. Tapaustutkimuksessa tulkintoja voidaan tehdä rajautumalla yksittäisiin tutkimuskohteisiin tai tarkastelemalla vain yhtä tiettyä tapausta. Tapaustutkimus pyrkii tuotta-

maan intensiivistä ja yksityiskohtaista tietoa valitusta tutkimuskohteesta niiden erityisessä kontekstissa siten, että tapaustutkimuksesta saaduilla tuloksilla voidaan osoittaa mahdollisesti olevan sosiokulttuurisesti laajempi merkitys. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 58; Laine ym. 2007, 9-11.)

Tapaustutkimuksen sekä syvemmän ymmärryksen avulla tarkoitukseni oli kartoittaa kiireellisesti sijoitettuna olevien maahanmuuttajalasten, heidän vanhempiansa sekä lastensuojelun työntekijöiden kokemuksia ja tulkintaa kulttuurisensitiivisyyden merkityksestä lastensuojelutyössä. Aineistonhankintamenetelmänä käytin teemahaastattelua, joka määritellään lomake- ja avoimen haastattelun välimuodoksi. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara (2013) toteavat teemahaastattelulle olevan tyypillistä se, että haastattelun aihepiirit ovat tiedossa, mutta haastattelukysymysten tarkka järjestys ja muoto puuttuu tai sitä ei ole liian tiukasti määritelty. (Hirsjärvi ym. 2013, 208–212.) Minulla oli tutkimuksen alusta lähtien haastattelun teema-alueet ja aihepiiri selkeästi tiedossa, mutta haastattelutilanteissa pystyin soveltavasti esittämään haastateltaville rajaavia tai tarkentavia lisäkysymyksiä.

Hyvärinen, Nikander & Ruusuvuori (2017, 20-22) pohtivat haastattelun lukeutuvan yhdenlaiseksi keskusteluksi, jossa haastattelija ohjaa tilannetta ja auttaa haastateltavaa pysymään esitetyissä kysymyksissä ja haastattelun aiheessa. Haastattelu on sosiaalinen vuorovaikutustilanne ja systemaattinen tiedonkeruun menetelmä, jossa tutkija osallistuu vuorovaikutteisesti aineiston tuottamiseen. Haastattelun päämääränä on saada joko laajemmin tutkimuksen tai tietyn tehtävänannon kannalta mahdollisimman luotettavaa, merkityksellistä sekä yksityiskohtaista tietoa. Haastattelutilanteessa haastattelijan tehtävä on kaksitahoinen siten, että haastattelija pyrkii parhaimmalla tavalla motivoimaan haastateltavaa ja samalla helpottamaan informaation kulkua ja jäsentämistä haastattelussa. (Hirsjärvi & Hurme 2013, 41–44).

Haastattelukysymykset (liite 1.) muodostin tutkimusongelman sekä asetettujen tutkimuskysymysten perusteella. Olen tässä tutkimuksessa aiemmin puhunut yleisellä tasolla maahanmuuttajalapsista. Tutkimusaineistoni käsittelyssä ja analysoinnissa käytän termiä *maahanmuuttajanuori*, sillä vastaajat olivat ikäjakaumaltaan 15–16-vuotiaita ja heitä puhuteltiin sukupuolisensitiivisesti Mäntymäen perhetukikeskuksessa nuorina. Tutkimukseeni osallistui kolme maahanmuuttajataustaista nuorta (kaksi poikaa ja yksi tyttö), joista kaksi oli tutkimuksen teon aikana kiireellisesti (§38) sijoitettuna Mäntymäen per-

hetukikeskuksessa. Nuorten haastattelut toteutettiin kasvotusten tapahtuvan haastattelun avulla perhetukikeskuksen vastaanotto-osastoilla. Haastattelut tehtiin yksilöllisesti ja nuorten toiveesta heidän omissa huoneissaan. Tällä tavoin haastattelutilanne oli nuorille sensitiivisempi, henkilökohtaisempi ja tutkimuseettisesti luotettava. Yksi nuorista oli siirtynyt jo hieman aiemmin pitkäaikaiseen lastenkotiin. Hänen kanssaan käydyn keskustelun tallensin tarkkoina muistiinpanoina itselleni. Kolmen lastensuojelun sijaishuollossa toimivan työntekijän haastattelut tehtiin myös perhetukikeskuksessa ja yhtä työntekijää haastattelin aikatauluun liittyvien haasteiden vuoksi puhelimitse. Maahanmuuttajavanhempien haastattelut suoritettiin puhelimitse tutkimuseettisistä syistä.

Kallinen & Pirskanen (2022, 19-24) pohtivat lasten ja nuorten tutkimushaastattelua käsittelevässä teoksessaan, kuinka lasten ja nuorten tutkimushaastatteluissa lapset ja nuoret tulisi nähdä asiantuntijoina. Haastatteluissa tulisi turvata lasten ja nuorten oikeus ilmaista mielipiteensä, oikeus tulla kuulluiksi sekä antaa ja saada tietoa. Erityisesti maahanmuuttajanuorten haastattelujen aikana otin huomioon nuorten erityislaatuisuuden ja pystyin luomaan turvallisen, vuorovaikutuksellisen ja molemminpuolisen haastattelutilanteen, jossa noudatin ehdotonta vaitiolovelvollisuutta. Hirsjärvi & Hurme (2010, 101-104) viittaavat haastattelijan kykyyn kielellisten ja ei-kielellisten keinojen käytössä ja haastattelussa esiin tulevien yllättävien tilanteiden hallinnassa.

Haastattelua ohjaavat tietyt säännöt ja esimerkiksi juridiset, moraaliset ja eettiset standardit. Omalla rauhallisella olemuksellani ja tarkkaavaisella ja aktiivisella kuuntelemisen taidollani oli suurempi merkitys kuin jatkuvalla kysymysten esittämisellä. Haastattelujen aikana pystyin luomaan nuorille tunteen heidän antamansa tiedon tutkimuksellisesta arvokkuudesta. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 103; Hirsjärvi ym. 2013, 202–203.)

Teemahaastattelu mahdollisti myös sen, että pystyin keskustelunomaisessa tilanteessa käymään vapaassa järjestyksessä läpi tutkimusteemoja sekä lasten että aikuisten kanssa. Teemahaastattelu antoi haastateltaville tilaa vastata omin sanoin ja laajasti esittämiini kysymyksiin. Kiinnitin haastattelukysymysten laadinnassa ja asiasisältöjen ymmärrettävyydessä erityistä huomiota kielen selkeyteen, sillä kaikkien vastaajien äidinkieli ei ollut suomi. Kaikkien haastateltavien kanssa en luonnollisesti myöskään puhunut kaikesta teema-alueen aiheista samassa laajuudessa. (Hyvärinen, Nikander & Ruusuvuori (2017, 20-22.) Nuorten haastattelut olivat kestoltaan noin 10-15 minuutin pituisia ja aikuisten haastattelut olivat kestoltaan keskimäärin 20-30 minuutin pituisia. Identifioin

haastateltavat siten, että heidän anonymiteettinsä säilyi. Tällä tavoin todennan, että tutkimuksessani huomioin kaikki haastateltavani. Haastattelusitaateissa identifiointi näkyy suorien lainausten perässä siten, että N1 (nuori 1), N2 (nuori 2) ja N3 (nuori 3). Samoin V1 ja V2 (vanhempi yksi ja kaksi) ja V3 (vanhempi 3). Sekä T1 (työntekijä 1), T2 (työntekijä 2), T3 (työntekijä 3) ja T4 (työntekijä 4). Haastateltavien suostumuksella ja luvalla nauhoitin ja tallensin haastattelut aineiston analysointia varten.

5.3 Tutkimusprosessin eteneminen

Tutkimusprosessin voidaan nähdä olevan luova ja vaihteittain etenevä prosessi, joka aloitetaan valitsemalla tutkimusaihe ja perehtymällä aikaisempaan saatavilla olevaan tutkimuskirjallisuuteen ja tietoon. Tutkimusaiheesta saatu syvempi ymmärrys sekä tutkimuksen lähtökohdat, tutkimuksen toteuttaminen ja itse raportointi muotoillaan tutkimussuunnitelman laatimisen vaiheessa yksityiskohtaisesti kirjalliseen ja havainnollistettavaan muotoon. Tutkimuksen etenemistä ohjaa huolellisesti laadittu tutkimussuunnitelma. Tutkimusprosessin kuluessa tutkimussuunnitelma saattaa tarkentua, selkeytyä tai jopa muuttua joko tutkijan omien intressien tai tutkimuskohteeseen liittyvien muuttuvien tekijöiden seurauksena. (Hirsjärvi ym. 2013, 66-72.)

Oma tutkimukseni eteni ajallisesti siten, että aloitin opinnäytetyöprosessin syksyllä 2021. Syksyn 2021 aikana tutustuin ensin tutkimusaiheeseeni eli kulttuurisensitiivisyyteen, kulttuurien kohtaamiseen, maahanmuuttoon ja maahanmuuttajalasten sekä heidän perheidensä asemaan Suomessa. Syvennyin aiheesta saatavilla olevaan teoreettiseen lähdekirjallisuuteen, lastensuojelulakiin, tutkimusmenetelmäkirjallisuuteen, aiempiin aihetta sivuaviin opinnäytetöihin sekä Turun kaupungin hyvinvointitoimialan perhe- ja sosiaalipalvelujen (verkko)materiaaleihin. (Hirsjärvi ym. 2013, 66-72; Mäntymäen perhetukikeskus 2022.)

Tapasin tässä vaiheessa toimeksiantajani eli Mäntymäen perhetukikeskuksen johtajan. Hänen kanssaan muotoilimme ja rajasimme tutkimuksen ongelmanasettelua, ja johtaja antoi seikkaperäiset ohjeet ja toiveen tutkimuskysymyksille, joita tutkimuksessani lähdin ratkaisemaan ja selvittämään. (Hirsjärvi ym. 2013, 123-132.) Mäntymäen perhetukikeskuksen johtaja antoi minulle myös tutkimusluvan, jotta sain tehdä haastattelut perhetukikeskuksessa. Tutkimussuunnitelmani oli valmis loppusyksyllä 2021, jonka jälkeen siirryin seuraavaan tutkimusprosessin vaiheeseen.

Tutkimuksen toteuttamisvaiheessa toteutetaan suunnitellusti tutkimusaineiston hankinta, tutkimusaineiston analyysi ja tulkinta sekä analyysin perusteella muodostetut johtopäätökset. Tutkimustulokset ja tutkimusprosessin lähtökohdat esitellään ja raportoidaan kirjallisesti. Loppuvuodesta 2021 laadin haastattelukysymykset sekä haastattelurungon, joka muotoutui tutkimusprosessin kuluessa palvelemaan paremmin tutkimusongelman ratkaisemista. Kartoitin myös maahanmuuttajataustaisia nuoria, jotka suostuisivat osallistumaan tutkimukseeni. Samoin rajasin tutkimusaiheeni niin, että valitsin haastateltaviksi Turun kaupungin lastensuojelun sijaishuollossa sekä Mäntymäen perhetukikeskuksessa olevia työntekijöitä, joiden tiesin työskentelevän intensiivisesti kyseisten maahanmuuttajanuorten kanssa. (Hirsjärvi ym. 2013, 177-186.)

Tutkimuksessa oli mukana kolme maahanmuuttajataustaista nuorta. Yksi nuorista (16 v.) oli kotoisin Aasiasta, Thaimaasta. Hän puhui äidinkielenään thai-kieltä ja oli asunut useamman vuoden perheensä kanssa Suomessa ennen sijoitusta Mäntymäen perhetukikeskukseen. Toinen nuori (15 v.) oli syntynyt Iranissa, nuoren äidinkielet olivat persia ja kurdi. Nuori oli saapunut Suomeen perheensä kanssa vuonna 2014. Kolmas nuori (15 v.) oli Kosovon albaani ja saapunut pienenä Suomeen perheensä kanssa.

Tutkimustani varten keräsin tutkimusaineistoa alaikäisiltä nuorilta, joten hyvän tieteellisen käytännön sekä tutkimisen eettisten periaatteiden mukaisesti minun oli tarkoin otettava huomioon nuorten tietosuojasääntelyyn perustuva suostumus osallistua tutkimukseeni. Tiedeyhteisön hyväksymien tapojen sekä käytänteiden mukaisesti informoin sekä nuoria että aikuisia avoimesti, rehellisesti, ymmärrettävästi sekä luotettavasti tutkimukseni tarkoituksesta. Maahanmuuttajanuoret olivat kaikki 15-vuotiaita tai vanhempia tutkimukseni tekohetkellä, joten nuoren oma suostumus riitti tutkimukseen osallistumiseen. (Suostumuslomake, liite 2.) Informoin kuitenkin nuorten vanhempia sekä heidän vastuusosiaalityöntekijöitään tutkimuksestani. Painotin, etten tule käsittelemään nuorten enkä myöskään haastateltavina olevien aikuisten henkilötietoja missään muodossa tutkimuksessani. (Kuula 2006, 21-24; TENK 2022.)

Alkuvuonna ja alkukeväällä 2022 tutkimusprosessini eteni siten, että keräsin tutkimusaineistoa, kirjoitin tutkimukseni teoreettista viitekehystä ja pidin yhteyttä toimeksiantajaani Mäntymäen perhetukikeskuksessa. Aloitin suunnitellusti haastattelujen tekemisen. Pidin kirkkaana mielessäni sen, että tutkimukseni teon kaikkiin vaiheisiin sisältyi kirjoittamista sen eri muodoissa: omien tutkimusideoideni kirjaamista, muistiinpanojen laatimista, tutkimussuunnitelman kirjoittamista sekä tutkimusprosessini edetessä aineistoanalyysin

kirjoittamista ja viimeisenä tutkimustulosten saattamista viimeisteltyyn muotoon. (Hirsjärvi ym. 2013,135-138; Kakkuri-Knuutila & Heinlahti 2006, 8-11.)

Suunnitelma ja konteksti tutkimusprosessin sujuvalle edistymiselle oli valmiina ja käynnissä, kunnes elämä heitti eteeni ikävän yllätyksen. Huhtikuun alussa 2022 jouduin vakavaan liikenneonnettomuuteen, josta toipuminen vei yllättävän kauan. Vahva motivaatio, suunnaton kiinnostus tutkimusaiheeni kohtaan sekä sydämellinen tuki, jota sain koko toipumiseni ajan, siivittivät minua viemään tutkimustani kuitenkin lujasti ja päämäärätietoisesti eteenpäin. Jatkoin intensiivisesti haastatteluiden tekemistä loppukevään ja kesän aikana ja samanaikaisesti tein tutkimus- ja haastatteluaineiston analysointia. Litteroin kaikki tekemäni haastattelut sanatarkasti muistiinpanoiksi teema-alueiden mukaisesti, joka selkeytti merkittävästi aineiston analyysiä ja tulosten luotettavuutta.

Pidin yhteyttä Mäntymäen perhetukikeskuksen johtajaan tutkimukseni aikana syntyneiden tarkentavien lisäkysymysten osalta ja informoin toimeksiantajaani tutkimukseni etenemisen aikataulusta. Syyskuussa 2022 tutkimukseni tulokset sekä johtopäätökset valmistuivat. Syksyllä 2022 raportoin valmiin tutkimukseni Mäntymäen perhetukikeskuksessa, jossa esittelin sen vastaanottoyksikön moniammatillisen osastotyöryhmän palaverissa.

5.4 Aineiston analysointi

Tutkimusprosessissa aineiston analyysimenetelmien valintaan vaikuttaa pääsääntöisesti se, millaiseen tutkimusongelmaan halutaan saada vastauksia tutkimuksen avulla. Oman tutkimusaineistoni teoreettisena analyysitapana käytin hermeneuttista analyysia, jossa päämääränä on ihmisen toiminnan syvälinen ymmärtäminen. Eri tieteenalojen tutkimussuuntauksissa on lukuisia tapoja ymmärtää kokemuksia tutkivaa ja kokemista tutkimuksessa hyödyntävää analyysia. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 22-23.)

Tutkimusaineistoni analyysissa sovelsin myös fenomenografista analyysia, jonka avulla kartoitin haastateltavieni eli maahanmuuttajanuorten ja lastensuojelun työntekijöiden käsityksiä sekä tapoja ymmärtää ja kokea kulttuurisensitiivisyyttä lastensuojelun sijaishuollossa. Haastatteluaineiston analysoinnissa käytin litterointia eli haastatteluiden saattamista kirjalliseen muotoon ja tekstiaineiston tulkintaa tutkimustulosten saamiseksi. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 168.)

Tutkimusaineiston ja litteroitujen teemahaastattelujen analyysissä käytin laadullisen tutkimuksen mukaisesti apuna tyypittelyä ja luokittelua. Luokittelun avulla jäsentelin haastatteluaineistoa erilaisiin kategorioihin tutkimusteemojen mukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2013, 132.) Luokittelun ja teemoittelun avulla pääsin sukeltamaan aineistoon sisälle ja pystyin muodostamaan syvempää ymmärrystä ja tulkintaa tutkimusaineistostani.

5.5 Tutkimuksen arviointi ja luotettavuus

Tutkimuksessani käytin hyväkseni haastattelemiltani henkilöiltä suoraan kerättyä tutkimusaineistoa. Ihmisen kunnioittamista ilmentäviä arvoja pidetään tutkimuseettisten normien keskeisenä lähtökohtana. Kuten Arja Kuula (2006) toteaa tutkimuseettisiä kysymyksiä pohtiessaan, on muistettava tutkimuksessa mukana olevien henkilöiden tietoihin liittyvä vastuu ja vaitiolovelvollisuus, jota pidetään yhtenä ammattieettisenä itsestäänselvytenä. Tutkimuseettisten periaatteiden mukaisesti käsittelen maahanmuuttajanuorilta sekä lastensuojelun työntekijöiltä keräämääni haastatteluaineistoa tutkimusaineistoihin liittyvää juridiikkaa silmällä pitäen. (Hyvärinen & Pösö 2018, 73-74; Kuula 2006, 21-24; Rutanen & Vehkalahti 2019, 155-156.) Noudatan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK 2022) sekä tutkimuseettisten sääntöjen mukaisesti ehdotonta salassapito- ja vaitiolovelvollisuutta, anonymisoin kaikki haastattelut täysin tutkimustani varten ja hävitän nauhoitetut sekä käsinkirjoitetut haastatteluaineistot tutkimukseni valmistumisen jälkeen. Noudatan tutkimustyössäni, tutkimusaineistojeni ja tulosten tallentamisessa, arvioinnissa sekä esittämisessä avoimuutta ja yleistä tarkuutta ja huolellisuutta. (Kallinen & Pirskanen 2022, 80-88; Kuula, 2006, 21-24; Talentia 2018, 7-8; TENK 2022.)

Luotettavan ja laadukkaan tutkimuksen perusedellytyksenä on hyvien tieteellisten käytäntöjen noudattaminen, joka muodostaa perustan yleiselle tutkimustoiminnalle. Tutkimukseni luotettavuutta eli validiutta ja vakuuttavuutta olen parantanut kriittisellä työotteella. Sovelsin tutkimusta tehdessäni itsereflektiota, jonka kautta olen arvioinut tutkimukseni laadullisuutta. Olen myös noudattanut kaikissa tutkimusprosessini vaiheissa eettisesti kestävien sekä tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisten menetelmien käyttöä. Olen parhaani mukaan vastuullisesti käsittellyt tutkimusaineistojani hyvään tieteelliseen käytäntöön ja tutkimuseettisiin periaatteisiin nojaten. (Raatikainen ym. 2019, 180; TENK 2022.) Luonnollisesti toimeksiantajani ja Mäntymäen perhetukikeskus saa tutkimukseni tulokset käyttöönsä tutkimuksellisen opinnäytetyöni valmistuttua.

6 TULOKSET

Tässä luvussa esitän aineistoanalyysin perusteella saadut tutkimustulokset teema-alueittain ja tutkimuskysymyksittäin. Aineistoanalyysin helpottamiseksi ja tulosten luotettavuuden varmistamiseksi maahanmuuttajanuorten ja heidän vanhempiensa vastaukset käsitellään yhdessä. Turun kaupungin lastensuojelun sijaishuollossa sekä Mäntymäen perhetukikeskuksessa toimivien lastensuojelun työntekijöiden ja sosiaalityöntekijöiden vastaukset on analysoitu omana ryhmänään.

6.1 Kulttuurisensitiivisyys lastensuojelun vastaanottotyössä

Ensimmäisessä kysymyksessä kartoitin, kuinka kulttuurisensitiivisyys ymmärretään lastensuojelun vastaanottotyössä. Lastensuojelun sijaishuollon työntekijät sekä maahanmuuttajanuoret ja heidän vanhempansa määrittivät laveasti ja monitahoisesti kulttuurisensitiivisyyden tarkoittavan kaikkien kulttuurien kunnioittamista, arvostamista ja jokaisen oikeutta noudattaa omaa kulttuuriaan.

”Kulttuurisensitiivisyys on sitä kaikkien kulttuurien kunnioittamista ja jokaisen oikeutta noudattaa niin kuin sitä omaa kulttuuriaan ja niin kuin kaikkien arvostamista ja kohtaamista.” (T1).

Kulttuurisensitiivisyyden ymmärrettiin tarkoittavan sitä, että huomioidaan kaikki ihmiset yksilöllisesti huolimatta kulttuurisesta tai uskonnollisesta taustasta ja kohdellaan heitä samanarvoisina.

”Ymmärrän sen niin, että kohtaaminen on aika tärkeä ylipäänsä. Kyllä kohtaaminen yleensä sujuu ihan sillä tavoin, että on avoin ja kunnioittava ihan kulttuurista riippumatta. Lastensuojelutyöntekijöiden pitää nähdä aikaa ja vaivaa tutustua maahanmuuttajalapseen, eikä sovi kiirehtiä tai tehdä liian nopeita johtopäätöksiä nuoresta tai hänen elämäntilanteestaan.” (T3).

Lastensuojelun sijaishuollossa toimivien työntekijöiden vastauksissa painotettiin, että empaattinen ja lämmin suhtautuminen ulkomaalaistaustaisiin nuoriin on ehdottoman tärkeää. Lastensuojelun työntekijöiden tehtävänä ei ole määritellä sitä, että kuka elää kulttuurisesti oikein tai väärin. Siksi lastensuojelun työntekijöiden mukaan jokaisen sijoitetun lapsen arvokas kohtelu ja huomioiminen painottuu lähtökohtaisesti Mäntymäen perhetukikeskuksessa tehtävässä kiintymykeskeisessä lastensuojelun vastaanottotyössä.

Vaikka maahanmuuttajataustaisen lapsen ja hänen vanhempiansa kanssa tehtävässä työskentelyssä tulisi lastensuojelun työntekijöiden kesken täysin kulttuurisesti vieraita, hämmentäviä tai ristiriitaisia asioita eteen, ne kohdataan ammatillisesti ja työntekijät pyrkivät etsimään taustoittavaa tietoa tai konsultoimaan yhteistyössä muita ammatillisia tahjoja, joilla on laajempaa tietämystä esimerkiksi jonkin tietyn kulttuurin ominaispiirteistä.

Lastensuojelun työntekijät nostivat vastauksissaan esiin kulttuurisensitiivisyyden käsitteeseen liittyen, että ensisijaisesti lähtökohta työskentelyssä on suomalainen lastensuojelulainsäädäntö.

”Siis ensisijaisestihan mä työskentelen tän, (...) lähtökohta on tää suomalainen lastensuojelulainsäädäntö. Että sen kanssahan me mennään tässä, koska me ollaan Suomessa. Mä olen tehny paljon maahanmuuttajien kanssa töitä, niin kuitenkin täytyy joku semmoinen yhtenäinen linja olla ja se on tää lainsäädäntö, mitä sovelletaan Suomessa. (...) Niin kyllä mä kuitenkin lähdän aika semmoisesta yhdenvertaisesta työskentelystä.” (T2).

Maahanmuuttajaperheiden kanssa tehtävässä lastensuojelutyössä on oltava yhtenäinen linjaus, jolloin on tiettyjä asioita, joita ei voi perustella kulttuurilla tai joita ei voida Suomessa sovellettavan lainsäädännön puitteissa hyväksyä. Ruumiillinen kuritusväkivalta on työntekijöiden mukaan yksi selkeä esimerkki siitä, kuinka toisissa kulttuureissa lasten fyysistä kurittamista pidetään kasvatuksellisenä keinona. Suomessa lastensuojelulaki kieltää ruumiillisen väkivallan.

”Sanotaan nyt vaikka tämmöinen ruumiillinen kuritus on hyvä esimerkki siitä, että miten lapsi tulee niin kuin toisista kulttuureista. Että se on heille ihan normaalia arkea, että lapsia kuritetaan kasvatuksellisesti. Kun se on meillä kuitenkin kiellettyä, niin heidän on välillä vaikea niin kuin ymmärtää sitä, että se on rangaistava teko täällä Suomessa. Ja siitä joudutaan niin kuin välillä sit vääntämään. (T4).

Maahanmuuttajaperheen vanhempien on vaikeaa ymmärtää, että kuritusväkivalta on rangaistava teko Suomessa. Se on asia, josta vanhempien kanssa joudutaan käymään keskustelua. Toki monet maahanmuuttajaperheiden vanhemmat tietävät kuitenkin jo ennakoon, jos heidän lapsensa sijoitetaan kiireellisesti Mäntymäen perhetukikeskukseen, että on rikos kohdella lasta väkivaltaisesti.

Suomalainen lastensuojelulaki ja lainsäädäntö asettaa selkeän kontekstin, reunaehdot ja raamit, joiden puitteissa lastensuojeluviranomaiset ja Mäntymäen perhetukikeskuksen työntekijät voivat työskennellä. Tällaisten asiakysymysten kohdalla vanhempien kunnioittaminen, luottamuksellinen ja rakentava keskustelu sekä asian kohtaaminen lastensuojelun työntekijöiden puolelta kulttuurisensitiivisesti, on tehokas ja hyödyllinen tapa

välittää ymmärrystä siitä, että suomalainen lastensuojelulaki ja lainsäädäntö ei hyväksy väkivaltaa missään muodoissa. Maahanmuuttajataustaisten vanhempien tukeminen ja kasvatuksellisten neuvojen hienovarainen tarjoaminen voivat myös synnyttää uudenlaisien ajatustapojen muodostumista, jotta vanhemmilla olisi pehmeämpiä tapoja ohjata ja rajata lapsensa käyttäytymistä ja toimintaa väkivallan sijaan. Myös häpeänkulttuuri on oma lukunsa. Maahanmuuttajanuoren sijoittamisen syyt saattavat itsessään olla hyvin traumaattisia, joten lastensuojelun työntekijöiden mukaan kulttuurisensitiivistä tietämystä, ymmärrystä ja varsinkin hienotunteisuutta tarvitaan paljon lisää, joka auttaa arjen työskentelyssä.

Perhekäsitys ja perheen merkitys nousivat myös toistuvasti esiin lastensuojelun työntekijöiden kulttuurisensitiivisyyttä käsittelevissä haastatteluissa. Monissa muissa kulttuureissa perhekäsitys on erilainen, ja suomalaisessa lastensuojelutyössä tulisi huomioida se, että asiakaslapsella on oikeus sijoitusjakson aikana pitää yhteyttä kaikkiin läheisiinsä. (T1.) Vastaanottotyössä ei saisi myöskään unohtaa, että lapsuudessaan maahanmuuttajalapsi on saattanut olla omassa kotimaassaan monien eri sukulaisten hoidettavana tai holhouksen alaisena. Tällaisilla asioilla voi olla ratkaiseva vaikutus lapsen kiintymyssuhteiden muotoutumiseen, jotka taas saattavat ilmetä monin tavoin lapsen käyttäytymisessä tai luottamuksen muodostumisessa.

Mäntymäen perhetukikeskuksessa on vastaajien mukaan mahdollisuus moniammatillisen osaamisen kautta auttaa maahanmuuttajalapsia ja heidän perheitään myös tällaisten asioiden käsittelemisessä kulttuurisensitiivisesti vaikuttavalla tavalla. Tärkeintä on maahanmuuttajanuorten sekä heidän perheidensä kanssa kohtaamisessa kuitenkin yhdenvertainen ja tasavertainen työskentely, jonka vastaajat liittivät kulttuurisensitiivisyyden määrittelyyn.

6.2 Maahanmuuttajanuorten ja työntekijöiden kulttuurinen kohtaaminen

Toisen tutkimuskysymyksen avulla selvitin, millaisia kokemuksia maahanmuuttajanuorilla ja lastensuojelun työntekijöillä on kulttuurisesta vuorovaikutuksesta Mäntymäen perhetukikeskuksessa. Vastaanotto-osastoilla tehtävä työ eroaa joiltain osin työskentelystä, jota tehdään pitkäaikaisissa lastensuojelun sijaishuoltopaikoissa.

”Vastaanottotyö, kiireellisiä ja avoimuuden sijoituksia, kriisiluontoisia. Eli perheet tulee tänne [perhetukikeskukseen] kriisissä ja sitten tässä yhdessä perheen kanssa ratkotaan niitä, että miten voitais auttaa ja tukea heitä.” (T1).

Kaikki tutkimuksessa mukana olleet maahanmuuttajanuoret kokivat poikkeuksetta, että heitä on kohdeltu hyvin lastensuojelun sijaishuollossa ja Mäntymäen perhetukikeskuksessa. Nuoret eivät nähneet työntekijöiden vuorovaikutuksessa olleen ongelmia. Nuoret kuvailivat vastauksissaan, ettei heidän kohdallaan ollut myöskään tullut vastaan rasismia, syrjintää tai muitakaan epäkohtia lastensuojelun työntekijöiden tai nuorten asioista vastuussa olevien sosiaalityöntekijöiden taholta.

”On se mun mielestä [kohtelu] ainakin ollu, ei ole ollu minkäänlaista ongelmaa. Ei oo tullu ainakaan [rasismia] vastaan. Ihan perushyvin [työntekijät kohtelevat] mun mielestä ainakin, en huomaa muidenkaan eroa mihinkään. Mä en oo ainakaan kokenut yhtään mitään erikoista. Ihan samalla tyylillä kuin muitakin nuoria.” (N1).

Nuoret pohtivat oivaltavasti haastatteluissa kulttuurisensitiivisyyden ja kulttuurisen kohtaamisen merkitystä laajemminkin. Toinen nuori mainitsi hänellä olevan maahanmuuttajataustaisia kavereita lastensuojelun asiakkaina Turun ulkopuolella, jotka ovat valitettavasti joutuneet tahoillaan kokemaan ikävää fyysistä, henkistä tai muutoin epäasiallista kulttuurista kohtelua työntekijöiden taholta. Nuori toi haastattelussa esiin olevansa onnekas, että hänen monikulttuurinen taustansa ja etnisyytensä on hyväksytty ja sitä on kunnioitettu sijoitusjakson aikana. Nuori kertoi kokeneensa olonsa turvalliseksi ja hyväksi Mäntymäen vastaanottoyksikössä. Nuori näki perhetukikeskuksen ohjaajien jakavan kulttuurista tietoutta ja ymmärrystä eri maista tulevien maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten haastavissakin elämäntilanteissa.

”On kohdeltu tosi hyvin täällä ja hyväksytty [perhetukikeskuksessa], eikä oo tullu mitään tilanteita, et mua ei oltais ymmärretty tai kunnioitettu. Oon viihtynyt ja mulla on ollu turvallinen ja hyvä olla täällä perhetukikeskuksessa.” (N2).

Kolmas nuori sanoitti keskustelun muodossa tehdyn haastattelun (N3) vastauksissaan, ettei kokenut häpeää taustastaan, eikä vastaavasti myöskään halunnut enempää identifioutua omaan kotimaahansa. Nuori kuvaili ikätasoonsa nähden hyvin tunnepitoisesti osoittavansa asiallista ja huomioivaa käytöstä lastensuojelun työntekijöitä kohtaan Mäntymäen perhetukikeskuksessa. Nuori sanoi hyödyntävänsä kummankin kulttuurin parhaita puolia omassa elämässään ja valjastavansa kummastakin kulttuurista sopivimpia tekijöitä itselleen käyttäen niitä voimavaroina ja vahvuuksina. Nuori koki kulttuurisen kohtaamisen lastensuojelun työntekijöiden kanssa pääosin myönteiseksi, jonka tutkijan näkökulmasta arvioin johtuneen maahanmuuttajanuoren taitavuudesta liikkua sensitiivisesti kahden kulttuurin välillä. (N3.)

Nuoret painottivat, ettei heidän maahanmuuttajataustansa niinkään ollut päällimmäisenä tekijänä vuorovaikutustilanteissa, vaan lastensuojelulliset syyt, joiden vuoksi nuoret sijoitettiin Mäntymäen perhetukikeskukseen. Nuorten mukaan kulttuurisessa kohtaamisessa paljon merkitystä on kuitenkin olosuhteilla ja sillä, mitkä lastensuojelulliset tekijät taustalla vaikuttavat maahanmuuttajataustaisen nuoren sijoittamispäätökseen lastensuojelulaitokseen.

”Kyl tää on aika hyvä paikka sillai tiedätkö, kyl tää on nuorille aika erikoinen, mut riippuu vaan silleen olosuhteista, ettei kaikki nuoret oo sillai samalla tyylillä [samoista syistä] tullut. Kyllä se enemmän [kulttuurinen kohtaaminen] positiivista on ollut.” (N2).

Maahanmuuttajanuoret refleктоivat vastauksissaan sitä, että ylipäänsä he kokivat tulensa kohdatuiksi, nähdyiksi ja kuulluiksi kulttuurisensitiivisesti ja herkästi Mäntymäen perhetukikeskuksessa.

Maahanmuuttajanuorten vanhemmat toivat esiin vastauksissaan, että heitä ja heidän lapsiaan on kohdeltu hyvin lastensuojelun asiakkaina ja kohdattu kulttuurisensitiivisesti Mäntymäen perhetukikeskuksessa. Huonoja tai eriarvoistavia kokemuksia ei vanhemmilla tulosten mukaan ollut.

”On kohdeltu kunnioittavasti meitä ja lasta siellä perhetukikeskuksessa kun ollaan lapsen asioita hoidettu. Ei ole ollut mitään eriarvoistavia kokemuksia. Meidän lapsen ei tarvinnut noudattaa tarkkoja islaminuskon sääntöjä tai kulttuurisia tapoja sijoitusjakson aikana. Kasvatuskulttuuri on yksilöllistä kosovolaisperheissä. Meidän perheessä on ollut aina kasvatuksellisesti rajoja, mutta lapset ovat kuitenkin saaneet vaikuttaa paljon siihen, mitä he ovat voineet tehdä tai ei, kasvatuskulttuuri on ollut sallivampi.” (V1, V2).

”No, mulla ei ole henkilökohtaisesti, mua ei ole epäkunnioitettu millään lailla. Mutta kun mä olen itse sen verran sosiaalinen ja työskenteleväinen ihminen, niin mä olen aina saanut hyviä kokemuksia ihmisistä kuin ihmisistä.” (V3).

Vanhemmat kiittivät, että heidät on huomioitu ja heillä on ollut mahdollisuus käyttää tulkkipalveluja eli kulttuuritulkkieja tai asiatulkkieja perhetukikeskuksessa pidettävissä verkostopalavereissa, koska maahanmuuttajanuorten vanhemmat eivät puhuneet tai ymmärtäneet kovin hyvin suomen kieltä. Edellä mainittujen ammatillisten tulkkien avulla vanhemmat kokivat saaneensa kertoa omalla äidinkielellään tunteistaan, ajatuksistaan ja lastensuojelullisista huolistaan syvemmin.

Työntekijöiden mukaan maahanmuuttajanuorten ja työntekijöiden kulttuurista kohtaamista tarkasteltaessa pitää aina huomioida ne erityiset asiat, jotka liittyvät maahanmuuttajalasten kulttuuriseen kontekstiin sekä lastensuojelulliseen tilanteeseen. Lastensuojelun työntekijöiden vastauksista korostui se, että maahanmuuttajanuoren sekä ohjaajien vuorovaikutuksessa tulee huomioida maahanmuuttajataustaisen lapsen ja hänen perheensä erilainen arki, ruokailusäännöt, uskonnolliset tekijät sekä muun muassa tasa-arvoasiat. Kulttuurisen katseen on kiinnityttävä myös esimerkiksi maahanmuuttajataustaisen perheen sisäisiin rooleihin, sillä työntekijöiden mukaan ne vaikuttavat todella paljon maahanmuuttajanuoren olemiseen sijoitusjakson aikana.

No, periaatteessa ihan samalla tavalla kohdellaan, et niin kuin tavallaan samanarvoisina heitä pidetään kuin kaikkia muitakin lapsia, mutta toki siin pitää aina sit huomioida se, ne erityiset asiat, mitkä liittyy siihen heidän kulttuuriin ja heidän tilanteeseen. (...). Kaikki lapset on yksilöitä ja kaikilla on erilaisia juttui, mut erilaisia tapoja, mikä on ihmisen arki, on ruokailut, on tämmöiset tasa-arvoasiat, niinkuin esimerkiksi perheessä roolit, niin ne vaikuttaa tosi paljon lapsen olemiseen täällä [perhetukikeskuksessa]. (T4).

Haastattelujen perusteella perhetukikeskuksessa esiintyy välillä tilanteita, joissa islaminuskoinen nuori on päässyt sovitusti viettämään kotiin perheensä luo ramadania, koska sitä olisi haasteellista toteuttaa perhetukikeskuksessa. Maahanmuuttajalapsen pääsyä kotiin ramadanin aikana on perusteltu siten, että Mäntymäen perhetukikeskuksessa on määritelty yhteiset ja tasa-arvoiset säännöt kaikille sijoitettuihin oleville lapsille kulttuuritaustasta riippumatta. Yksi haastateltavani tosin kuvasi, miten hän oli pystynyt noudattamaan ramadanin aikana sääntöjä myös perhetukikeskuksessa ollessaan.

”Joitakin sääntöjä noudatan joo, et silleen, et niin kuin pitää olla puhdas ja silleen, ettei kiroilla paljon ja tämmöistä. Että kyllä mä yritän niitä noudattaa.” (N1).

Nuori kuvaili hänestä tuntuvan oikealta noudattaa islamin paastokuukauden ramadanin sääntöjä ja pohti reflektiivisesti, miten hän ymmärtää ramadanin ajan puhtaussäännön tarkoittavan sekä fyysistä että henkistä puhtautta, joista jälkimmäistä oli nuoren pohdinnan mukaan haasteellisempaa noudattaa.

”Se on vähän vaikeampaa silleen. Mä oon ite opettanu itseäni. Että silleen niin kuin yrittää miettiä vaan niin kuin kaiken silleen hyvällä tavalla.” (N1).

Nuori toi esiin arvostavansa paljon sitä, että Mäntymäen perhetukikeskuksessa hänen uskonnollisuuttaan ei vähätelty, vaan sitä ja nuoren omaa arvomaailmaa kunnioitettiin sijoitusjakson aikana. Myös toinen islaminuskoinen nuori kertoi haluavansa noudattaa ramadania sijoitusjakson aikana, sikäli kuin se oli mahdollista.

”Saan valita [noudattaako ramadania] ja kyl mä mielellään pidän sitä”. (N2).

Perhetukikeskuksessa eletään suomalaisen kulttuurin mukaan, eikä kaikkia osaston sääntöjä, arkea tai toimintatapoja voida muuttaa kulttuuristen toiveiden mukaisesti. Ulkomaalaistaustaiset vanhemmat saattavat yleisellä tasolla tahattomasti esittää kritiikkiä toimintamenettelyistä, vaikka tutkimuksessani haastateltavina olevat vanhemmat painottivatkin olleensa tyytyväisiä uskonnollisten ja kulttuuristen erityispiirteiden arvostavaan huomioimiseen Mäntymäen perhetukikeskuksessa. Lastensuojelun työntekijät toivoivat vastauksissaan tasapainoa ulkomaalaistaustaisten lastensuojelun asiakasperheiden suhtautumisessa suomalaisten lastensuojelun työntekijöiden työskentelyyn sekä kulttuuriseen ja suvaitsevaiseen kohtaamiseen. (T1-T4.)

Lastensuojelun työntekijät pohtivat haastatteluissa myös sitä, kuinka joillakin maahanmuuttajanuorilla on jo ennalta jonkinlainen kokemus siitä, kuinka he ovat tulleet aiemmin kulttuurisesti kohdelluiksi. Sijoitusjakson alkutilanteeseen saattaakin vaikuttaa se, millainen odotus maahanmuuttajanuorilla on siitä, kuinka heidät vastaanotetaan Mäntymäen perhetukikeskuksessa. Osa maahanmuuttajanuorista saattaa olla ns. ”hyökkäysasemissa” jo sijoitusjakson alkaessa, joka voi olla nuoren puolustusmekanismi uusia työntekijöitä ja vierasta paikkaa kohtaan. Nuoret voivat käyttäytyä negatiivisesti jopa omia vanhempiaan kohtaan. Toiset maahanmuuttajanuoret saattavat vastaavasti olla hyvin vetäytyviä ja odottavia siitä, kuinka lastensuojelun työntekijät perhetukikeskuksessa suhtautuvat heihin. Työntekijöiden reflektioissa nousi esiin myös käytännön tasolla perhetukikeskuksessa ilmenevät eroavaisuudet kulttuurisissa tavoissa ja niiden vaatima sensitiivinen huomio.

”Joissakin kulttuureissa pitää esimerkiksi hävetä tiettyjä asioita vanhemman ihmisen niin kuin läsnäollessa, niin tavallaan siinäkin kohtaa on ehkä järkevämpää puhua niin kuin lasten kanssa erikseen ja vanhempien kanssa erikseen, jotta sä saat niin kuin sen tiedon. Ja jotta he voivat kertoa. Että sitten taas arvostan sitä, että se kuuluu heidän kulttuuriinsa ja he voi niin kuin siinä tilanteessa kertoa asioistaan. (T1).

”Tai just, että pitää huomioida tällaiset, että ketä voidaan kutsua samaan tilaan tai just istumajärjestykset ja muut. Että siinä on niin kuin paljon asioita, mitä tulisi huomioida. Ja monesti itse miettii työssään kun kohtaa tosi monikulttuurisestikin ihmisiä, että miten heidän näkökulmastaan toimii. Ja välillä ehkä toivoisikin saavansa sellaista palautetta ja tietoutta just heiltäkin, että miten he olisi toivonut.” (T1).

Lastensuojelun sijaishuollon ammattilaisten vastauksia tulkitessani muodostui kokonaiskuva siitä, että Mäntymäen perhetukikeskuksessa sijoitusjaksolla olevien maahanmuuttajanuorten kanssa työskentely sujuu pääasiassa erittäin kunnioittavasti, vuorovaikutteisesti ja kulttuurisensitiivisesti. Välillä vastaanottotyössä saattaa tulla joko ulkomaalais-

taustaisten vanhempien kanssa kulttuurista johtuvia väärinymmärryksiä tai yhteentörmäyksiä tai maahanmuuttajanuorten ja heidän vanhempiensa välillä syntyviä konfliktitilanteita.

”Joskus on hyvin vahvasti semmoinen, että lapsi sanoo, että mä en halua ikinä enää nähdä niin kuin vanhempia tai puhua niiden kanssa mitään. Mutta sitten pikkuhiljaa kun sitä [kulttuurisensitiivistä ja kiintymyssuhdeperustaista] työtä tehdään ja keskustellaan niin kuin heidän kanssa ja ensin erikseen ja sitten yhdessä ja näin. Niin monta kertaa kyllä päästään sitten ihan hyviinkin lopputuloksiin, että se vuorovaikutus paranee ja yhteys syntyy niin kuin tavallaan uudestaan.”
(T4).

Erityisen tärkeää on silloin varmistaa toimiva, ymmärtävä ja asianmukainen työskentely vanhempien ja perheenjäsenten kanssa. On oltava sensitiivinen ja kuunneltava ennen kaikkea vanhempien toiveita ja huomioida heidän perheensä kulttuurisia tapoja.

6.3 Lastensuojelun työntekijöiden kulttuurisen kompetenssin lisääminen

Kolmannen kysymyksen vastauksissa maahanmuuttajanuorten sekä heidän vanhempiensa melko yksiselitteiset näkemykset puolsivat sitä, että lastensuojelun sijaisuolessa ja Mäntymäen perhetukikeskuksessa toimivilla työntekijöillä on riittävästi kulttuurista tietoa. (N1- N3; V1-V3.)

Lastensuojelun sijaishuollossa toimivat työntekijät painottivat, että kulttuurisen tietämyksen ja kompetenssin lisäämistä saisi olla vahvasti enemmänkin, sillä maahanmuuttaja- taustaisia lapsiasiakkaita on jatkuvasti Mäntymäen perhetukikeskuksessa.

”Mä ajattelen, että tarvittaisiin lisää vahvastikin. Että mitä siihen kulttuuriin kuuluu. (...) Mutta sitten taas monet muut kulttuurit on itselle ihan täysin vieraita ja on herättänyt tosi isoakin hämmennystä. Että voi itsessä herätä, että miten tuo vanhempi ei näytä lapselleen tunteitaan tai muuta. Ja sitten taas vanhempi selittää sitä kulttuurin kautta, että omassa kulttuurissa vaikka äidin ja tyttären välillä on tiettyjä asioita, mistä ei voi puhua tai mitä ei voi näyttää. Niin sitten helpottaisi, kun tietäisi ne, että tässä kulttuurissa se [tavat, käyttäytyminen, kulttuuriset koodit] menee niin, että he eivät voi vaikka tästä aiheesta puhua keskenään, niin silloin ei ehkä myöskään [sosiaalityöntekijänä] itse nostaisi sitä aihetta siihen keskusteluun.” (T1).

Vastausten perusteella Mäntymäen perhetukikeskuksen työntekijöillä sekä sijaishuollon sosiaalityöntekijöillä on jo entuudestaan kulttuurista tietämystä ja kokonaisvaltaista ymmärrystä kulttuurien moninaisesta kirjosta. Yksi haastateltavista (T3) kuitenkin koki kysymyksen monisyisenä ja pohti, ettei ole realistista kohdennetusti päteväitä tai opettaa sosiaali- ja lastensuojelun piirissä toimiville työntekijöille kaikkien kulttuurien kohtaa-

mista. Perusteluina haastateltava esitti, kuinka sattumanvaraista on, mistä valtiosta maahanmuuttajalapsi tulee tai kuinka erilaisia vaihteluita kulttuuripiirteissä voi alueellisesti olla saman valtion sisällä. Esimerkiksi Afrikan alueiden monimuotoisesti rikkaisiin kulttuureihin tutustuminen koulutuksen keinoin ei ole yksiselitteistä, ja vaikuttaisi haastateltavan mukaan olevan jollain tavoin jopa tyypistävä tai kapeakatseista.

Toinen sijaishuollon työntekijä kuvaili vastauksessaan, miten joissain tapauksissa lastensuojelun sosiaalityöntekijät voivat myös saada kulttuurisen tietouden syventämiseksi työntekijän työpariksi, joka erityisen tuen avulla auttaa käsittelemään ja avaamaan kulttuurisia kysymyksiä tai maahanmuuttajataustaisen perheen elämän ongelmallisia solmu-kohtia tarkemmin.

”Sitten kun tilanne tulee semmoiseksi, että huomaakin, että se kulttuuri on hyvin vahvasti siinä perheessä mukana, että se niin kuin työskentelyä häiritsee tosi paljon, niin siinä on sitten hyvä ikään kuin ottaa lisää tukea ja hakea apua jostain muualta sitten. Että pystyisi itse ehkä ymmärtämään tai se perhe pystyisi ymmärtämään. Ikään kuin tämmöinen joku ylimääräinen linkki tähän väliin lastensuojelun ja perheen välille sitten.” (T2).

Mäntymäen perhetukikeskuksessa tehdään myös yhteistyötä esimerkiksi yksityisen- ja kolmannen sektorin lastensuojelun toimijoiden kanssa, jolloin kulttuurisiin seikkoihin liittyvään problematiikkaan on mahdollista saada ammatillista lisätukea.

Monet maahanmuuttajataustaiset perheet saattavat suhtautua hyvinkin epäilevästi tai pelokkaasti lastensuojeluun tai siihen, mihin lastensuojelulla on Suomessa oikeudet. Maahanmuuttajaperheet eivät välttämättä ymmärrä lastensuojeluviranomaisten lainmukaista velvollisuutta auttaa ja turvata maahanmuuttajalapsen ja hänen perheensä hyvinvointia.

”Jos on vaikka muualta tullut, eri maasta, niin tähän voi olla ihan pelottava asia, on kuultu jotain suomalaisesta lastensuojelusta. Taas on maita, joissa ei edes ymmärretä, miksi puututaan perheen sisäisiin asioihin tai mitä on nämä viranomaiset.” (T2).

Kulttuurisen kompetenssin ja kulttuurisen tietouden lisääminen koettiin vastaustulosten mukaan pääasiassa erittäin arvokkaana ja merkityksellisenä seikkana. Sosiaalityöntekijöiden näkökulmissa painottui jokaisen maahanmuuttajalapsen yksilöllisyys ratkaisevana tekijänä kulttuuritaustasta riippumatta. Yksi haastateltava (T4) toivoi lastensuojelun työntekijöille yksityiskohtaisempaa monikulttuurista perehdytystä siten, että jonkin tietyn kulttuurin henkilö olisi itse esittelemässä omaa kulttuuriaan, kieltään ja edustamansa kulttuurin arkielämään liittyviä tapoja. Tämäntyyppinen perehdytys palvelisi haastateltavan mukaan paremmin kulttuurisen kompetenssin ja herkkyyden lisäämistä sekä antaisi

mahdollisuuden vastavuoroiselle kommunikaatiolle ja tiedon lisäämiselle henkilöstön koulutuksen avulla.

Kulttuurista kompetenssia olisi mahdollista lisätä myös kuuntelemalla maahanmuuttaja-taustaisia asiakasperheitä ja heiltä suoraan oppimalla esimerkiksi aasialaisesta tai arabimaiden kulttuurista. Jaettu kulttuurinen tietämys Mäntymäen perhetukikeskuksessa yhdessä työntekijöiden ja sosiaalityöntekijöiden kesken heti maahanmuuttajalapsen sijoituksen alkaessa olisi ehdottoman merkityksellistä kulttuurisensitiivisen kohtaamisen turvaamisessa.

6.4 Kulttuurisen osaamisen merkitys maahanmuuttajanuorten sijoitusjaksojen ja kotiutumisprosessien päättyessä

Tutkimushaastattelun neljännen kysymysaiheen avulla halusin kartoittaa, miten kulttuurisen ymmärryksen ja työotteen avulla voidaan parantaa lastensuojelun sijaishuollossa olevien maahanmuuttajanuorten onnistuneita sijoitusjaksoja Mäntymäen perhetukikeskuksessa tai kotiutumisprosessia sijoitusjaksojen jälkeen.

Haastatteluaineiston tuottamien vastausten perusteella työntekijöiden kulttuurisen osaamisen merkitys korostuu maahanmuuttajanuorten sijoitusjaksojen sekä kotiutumisprosessien päättyessä.

”Kyllä, mä ajattelen, et pitää oikeinkin hyvin paikkansa. Ajattelen vahvasti näin. Vastaanotolla on siinä just tosi iso rooli, koska me ollaan helposti ne, jotka kohtaa niin kuin ensimmäistä kertaa vaikka perheen. Ja just jos tästä lähtee niin kuin pitkäaikaiseenkin sijoitukseen, niin kyllä se niin kuin, miten me ollaan tässä kohdattu ja kohdeltu, niin on niinkuin tosi merkittävää myös sitten sinne seuraavaan siirtymään. (...) Ja jos siirtyy kotiin ja sitä avuntarvetta vielä tulee tai siinä tarvitaan palveluita ja avun hakemisen vuoksi niin kuin se kynnyks madaltuu.” (T1).

Mäntymäen perhetukikeskuksessa moniammatillinen osastotyöryhmä tekee tutkimus- ja arviointityötä jokaisen nuoren kohdalla kulttuuritaustasta huolimatta, jotta nuoria voidaan auttaa sijoituksen aikana parhaalla mahdollisella tavalla. Moniammatilliseen osastotyöryhmään kuuluvat ohjaajat, talon sairaanhoitaja, perhetyöntekijä, osaston vastaava ohjaaja eli lähiesihenkilö, talon johtaja sekä Mäntymäen perhetukikeskuksen psykologi ja sosiaalityöntekijä. (Mäntymäen perhetukikeskus 2022.)

Lastensuojelun työntekijöiden haastatteluvastauksista (T1-T4) kävi ilmi, että maahanmuuttajanuoren siirtyessä Mäntymäen perhetukikeskuksesta sijoitusjaksonsa jälkeen pitkäaikaiseen sijaishuoltopaikkaan, perhetukikeskuksen työntekijät ja sosiaalityöntekijät

voivat yksityiskohtaisesti informoida seuraavaa sijaishuoltopaikkaa maahanmuuttajanuoren ja hänen perheensä kulttuurisista tai uskonnollisista tavoista ja toiveistaan siitä, kuinka maahanmuuttajanuori ja perhe haluaisivat heitä kohdeltavan uudessa lastenkodissa.

Lastensuojelun sijaishuollossa toimivan työntekijän (T4) mukaan maahanmuuttajalapsen ovat jokainen omia yksilöitään ja kulttuurinen kohtaaminen vaatii nuoren ainutlaatuisuuden huomioimista. Maahanmuuttajanuoren henkilökohtaisten toiveiden, tarpeiden tai kiinnostuksen kohteiden kunnioittaminen ja kulttuurisen identiteetin vahvistaminen esimerkiksi keskustelujen tai nuorelle mieluisan tekemisen kautta auttavat sujuvoittamaan maahanmuuttajanuoren kotiutumista tai siirtymistä seuraavaan sijaishuoltopaikkaan. Samalla ne edistävät inhimillistä sekä kulttuurisensitiivistä vuorovaikutusta nuoren, lastensuojelun ammattilaisten sekä sosiaalityöntekijöiden välillä.

Lastensuojelun työntekijöiden vastauksista nousi esiin myös, miten maahanmuuttajalapsen ja hänen perheensä kanssa tehtävää työskentelyä voi joskus hankaloittaa sosiaalityöntekijöiden tai ohjaajien henkilöityminen liiaksi. Asiakkaat eivät välttämättä ajattele, että lastensuojelun työntekijät ovat viranomaisia ja toimivat Turun kaupungin hyvinvointitoimialan palvelukokonaisuuden organisaatiossa. Ulkomaalaistaistaisen asiakasperheen kielteiset tunteet voivat kohdistua voimakkaastikin yhteen lastensuojelun sosiaalityöntekijään, jos ei nähdä lastensuojelun työntekijöiden koostuvan laajemmasta viranomaisten ammattikunnasta. Vastausten perusteella tapauksia ilmenee valitettavasti välillä lastensuojelun kentällä. (T1, T2.)

Ymmärtävällä keskustelulla, työparityöskentelyllä tai haastavissa ja harvinaisissa tilanteissa lakimiehen avulla on mahdollista ratkoa kulttuurisia ja kielellisiä väärintulkintoja. Nykypäivänä maahanmuutto on yleistynyt ja tiedon saanti lisääntynyt kuitenkin merkittävästi, joka osaltaan helpottaa väärinymmärrysten syntymistä ja auttaa lastensuojeluviranomaisten ja maahanmuuttajaperheiden yhteistyötä.

Vastausten perusteella Mäntymäen perhetukikeskuksen moniammatillisen työryhmän työskentelyn pyrkimyksenä on, että sijoitusjakson aikana tehty kiintymyskeskeinen lastensuojelullinen työ ulkomaalaistaustaisen nuoren hyväksi jatkuisi mutkattomasti ja kulttuurisesti kunnioittavalla tavalla myös uudessa sijaishuoltopaikassa. Lastensuojelun työntekijöiden kokonaisvaltainen ymmärrys maahanmuuttajalapsen ja hänen perheensä oikeuksista edistää sijoitusjaksojen aikana tehtävää ja sen jälkeen jatkuvaa työtä, jotta

lastensuojelulliset päätökset lapsen ja perheen kohdalla voidaan toteuttaa lainsäädännöllisesti oikein.

”Kyl mä uskon, että aika monel paikalla [lastensuojelulaitos] on samal taval tilanne, et näihin kulttuureihin tutustutaan ja koulutusta on varmaan aika monellakin. Et aika monet paikat [lastensuojelulaitokset] tietää niin kuin eri kulttuureista kuitenkin ehkä samalla tavalla, mitä mekin tiedetään. Että sitten on aina ne yksilölliset jutut, mitä kenenkin kohdalla on. Niinhän me tehdään niin kuin kaikkien lasten kanssa, on he sitten suomalaisia tai mistä tahansa, niin aina pyritään kertomaan niitä hyviä asioita siitä lapsesta ja mitä me ajatellaan, että lapsi tarvii ja mitä me toivotaan, että hän saa [uudessa sijaishuolto paikassa].” (T4).

Lastensuojelun työntekijöiden haastatteluissa nousi esiin lisäksi kulttuurisensitiivinen lastensuojelun tarpeen arviointi- ja työskentelymenetelmä, jota voidaan hyödyllisesti ja intensiivisesti käyttää Mäntymäen perhetukikeskuksessa maahanmuuttajanuorten sijoitusjaksojen onnistumiseksi sekä kotiutumisprosessien sujuvoittamiseksi sensitiivisesti.

7 POHDINTA JA AMMATILLINEN KASVU

7.1 Tutkimusprosessin yhteenveto ja arviointi

Tutkimuksellisen opinnäytetyön arviointi, johtopäätösten teko sekä raportointi ovat merkittävä osa tutkimusprosessia sekä oppimisprosessia. Tutkimuksen arvioinnissa ja yhteenvedossa tarkastellaan, saavutettiinko tutkimukselle asetetut tavoitteet ja tuottiko tutkimusaineisto vastauksia esitettyihin tutkimuskysymyksiin. (Hirsjärvi ym. 2013, 221.) Kartoitin maahanmuuttajalasten sekä lastensuojelun sijaishuollon työntekijöiden kokemuksia kulttuurisensitiivisestä kohtaamisesta ja vuorovaikutuksesta Mäntymäen perhetukikeskuksessa. Selvitin, voidaanko kulttuurisen ymmärryksen ja työotteen avulla parantaa lastensuojelun sijaishuollossa olevien maahanmuuttajanuorten onnistuneita sijoitusjaksoja Mäntymäen perhetukikeskuksessa tai kotiutumisprosessia sijoitusjaksojen jälkeen.

Suomessa 2020-luvulla maahanmuuttajataustaisia lapsiperheitä on lastensuojelun asiakkaina vaihtelevasti, mutta prosentuaalisesti kuitenkin enemmän aiempiin vuosikymmeniin verrattuna. Monikulttuurinen asiakaskunta edellyttää lastensuojelun sijaishuollon työntekijöiden kattavaa perehtyneisyyttä toteuttaa kulttuurista kohtaamista. Kulttuurisensitiivisyyden nähdään tarkoittavan laaja-alaista ja monikulttuurista osaamista sekä erilaisuuden hyväksymistä. Kulttuurinen herkkyys on sitä vastoin erilaisuutta kunnioittavien sosiaalisten vuorovaikutustaitojen oppimista. Kulttuurisensitiivisyys tarkoittaa maahanmuuttajanuoren sekä lastensuojelun ammattilaisen välistä sensitiivistä sanatonta ja sanallista kohtaamista niin, että kummatkin osapuolet tulevat oikeutetusti kuulluiksi, nähdyiksi ja hyväksytyiksi.

Teemahaastattelujen avulla keräämäni tutkimusaineisto osoitti, että lastensuojelun sijaishuollossa sekä Mäntymäen perhetukikeskuksessa työskentelevien työntekijöiden ammatillinen ja kulttuurinen kompetenssi rakentuu syvemmästä kulttuurisesta ymmärryksestä, tiedostamisesta, tuntemuksesta ja sensitiivisestä kohtaamisesta, jossa henkilökohtaista kulttuurista arvomaailmaa ja käytänteitä heijastellaan toisesta kulttuurista tulevien maahanmuuttajanuorten ja heidän vanhempiansa arvoihin ja kulttuuriin tapoihin.

Tapaustutkimukseni aineiston mukaan maahanmuuttajataustaiset lastensuojelun asiakaina olevat nuoret joutuvat monesti ristiriitaisiin tilanteisiin, koska nuoret luonnollisesti pyrkivät kotoutumaan ja integroitumaan suomalaiseen yhteiskuntaan koulunkäynnin, sosiaalisten verkostojen ja kaverisuhteiden sekä esimerkiksi harrastusten kautta. Maahanmuuttajataustaiset nuoret oppivat suomalaisen kulttuurin tapoja, mutta samaan aikaan nuorten vanhemmat saattavat kotona noudattaa tiukasti oman kulttuurinsa tai uskontonsa sääntöjä.

Maahanmuuttajanuorten integroitumisprosessi ja vanhempien negatiivinen suhtautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan sekä samalla hallitseva tarve ylläpitää omia kulttuurisia säädöksiä voivat johtaa ulkomaalaistaustaisten perheenjäsenten sisäiseen kulttuuriseen yhteentörmäykseen. Lastensuojelun työntekijöiden vastauksista kävi ilmi, että suurin osa maahanmuuttajataustaisista nuorista siirtyy tällaisten perheensisäisten yhteentörmäysten seurauksena lastensuojelun asiakkaisiksi Mäntymäen perhetukikeskuksen vastaanottoyksikköön. Useimmiten maahanmuuttajanuorten lastensuojeluasiakkuus on kuitenkin monisyinen ongelmavyhti, joka pitää sisällään sekä kulttuurisia, kasvatuksellisia että sosiaalisia haasteita.

Tutkimuksessani mukana olleet maahanmuuttajanuoret toivat haastatteluvastauksissaan esiin melko yksiselitteisesti, että heitä on kohdeltu hyvin lastensuojelun sijaishuollossa ja Mäntymäen perhetukikeskuksessa. Nuoret eivät nähneet työntekijöiden vuorovaikutuksessa olleen ongelmia, vaan sanoittivat arvostavansa työntekijöiden yhdenvertaista ja sensitiivistä kohtelua.

Laadullisen tutkimusaineistoni mukaan lastensuojelun työntekijöillä ja sosiaalityöntekijöillä on perusteellista koulutusta kulttuurisensitiivisyyteen ja siihen, miten maahanmuuttajanuoria ja heidän vanhempiaan kohdellaan ja mitä työskentely heidän kanssaan vaatii. Kulttuurisesti haastavissa tilanteissa moniammatillinen yhteistyö antaa paremmat mahdollisuudet ratkaista maahanmuuttajataustaisten perheiden kriisiytyneitä ongelma-kohtia. Turussa vaikuttavan Sopu-työn (Loisto settlementti ry) kautta voidaan esimerkiksi keskittyä selvittämään niitä asioita, joihin lastensuojelutyössä ei ensisijaisesti lähdetä puuttumaan. Jos tarvitaan erityistä ymmärrystä maahanmuuttajataustaisille vanhemmille, lapsille ja lastensuojelun työntekijöille, kulttuurisensitiivinen ja sukupuolisensitiivisen Sopu-työ mahdollistaa yhtenä vaihtoehtoisena tapana syvemmän kulttuurisen ymmärryksen tuomisen työskentelyyn.

Asiakkaiden tasavertainen ja yhdenvertainen kohtelevminen sekä kulttuurisensitiivinen ymmärtäminen ovat kaiken kaikkiaan peruspilareita lastensuojelun työntekijöiden työskentelyssä. Kiintymyksen työtteen soveltaminen, lastensuojelun ja suomalaisen lainsäädännön asiasisältöjen avaaminen maahanmuuttajanuorille ja heidän perheilleen sekä ammatillisten tulkkipalvelujen käyttäminen ovat ensisijaisia tekijöitä kulttuurisen kohtaamisen ja luottamuksellisen työskentelysuhteen syntymiselle.

Tutkimukseni haastatteluaineiston tulosten perusteella kulttuurisensitiivisyyden lisääminen sekä kulttuurisensitiivisen työtteen kehittäminen ja vahvistaminen kiintymyksen työtteen lastensuojelussa on erityisen tärkeää onnistuneiden sijoitusjaksojen ja lastensuojelun sijaishuollon lapsiasiakkaiden kotiutumisten vahvistamiseksi.

Oman arvioni mukaan tutkimusprosessi kokonaisuudessaan sujui yksittäisistä haasteista huolimatta mallikkaasti ja tutkimuseettisten periaatteiden mukaisesti. Vaikka työskentelin koko tutkimusprosessin ajan Mäntymäen perhetukikeskuksessa, pystyin toteuttamaan tutkimusta ja haastatteluja neutraalisti ja niin objektiivisesti kuin se oli mahdollista. Mielestäni valmis opinnäytetyöni onnistui hyvin ja tutkimustyöni sekä saadut haastattelutulokset antoivat perustellut vastaukset tutkimukselle asetettuihin päätavoitteisiin.

7.2 Ammatillinen kehittyminen

Tutkimuksellisen opinnäytetyön tekeminen oli minulle erityisen mielenkiintoinen, syväluotaava ja omaa ymmärrystäni laajentava oppimismatka maahanmuuttajataustaisten lasten ja heidän perheidensä kokemuksiin integroitumisesta ja sopeutumisesta suomalaiseen yhteiskuntaan. Tutkimustyöni prosessi avasi minut näkemään, kuinka merkityksellistä ja tärkeää kulttuurisensitiivinen kohtaaminen on maahanmuuttajalasten ja lastensuojelun sijaishuollon työntekijöiden vuorovaikutuksessa lastensuojelun vastaanotto-työssä.

Tutkimusta tehdessäni sain ammatillisesti uutta ja syvempää perspektiiviä siihen, kuinka tärkeinä ja arvokkaina tutkimuksessani mukana olleet maahanmuuttajataustaiset lapset ja heidän vanhempansa kokivat säilyttää ja ylläpitää heidän omaa kulttuuritaustaansa, uskonnollisuuttaan sekä arvomaailmaansa samalla kun he elävät suomalaisen yhteiskunnan lakien, sääntöjen ja tapojen mukaisesti.

Tutkimuksellisen opinnäytetyön tekeminen oli minulle henkilökohtaisesti hyvin opettavainen, kehittävä ja omaa ammatillista pätevyyttäni lisäävä prosessi. Tutkimustyöni eteni

melko onnistuneesti ja suunnitelmien mukaisesti vaihe vaiheelta syksystä 2021 syksyyn 2022, joskin tutkimusprosessin loppuvaiheessa aikataulu kävi joiltain osin hieman tiukaksi. Tutkimusaineiston analysointi ja tulosten kokoaminen veivät aikaa yllättävän paljon, jonka huomasi konkreettisesti kirjoitusprosessin edetessä. Tämä vaihe oli kuitenkin reflektiivisesti erittäin tärkeää huolellisen tutkimustyön toteutumisen kannalta sekä tutkimuksellisesti laadukkaan ja validin tutkimuksen aikaansaattamiseksi.

Koko tutkimusprosessini ajan minua ohjasivat hyvään tieteelliseen käytäntöön sekä tutkimuseettisiin periaatteisiin sisältyvät säädökset. Tutkimusetiikalla viitataan yleisesti tutkijoiden ammattietiikkaan. Siihen sisältyvät muun muun eettiset periaatteet, arvot, normit sekä hyveet. Eettisyyden arviointi, moraaliset valinnat ja niihin liittyvä vastuu sekä päätöksenteko sisältyvät olennaisesti koko tutkimusprosessiin lähtien aiheen valinnasta ja tutkimusaineistojen vastuullisesta käsittelystä ja päätyen tutkimustulosten avoimeen julkaisuun sekä niiden vaikutuksiin saakka.

Oma ammatillinen kompetenssini syveni merkittävästi tutkimusprosessin aikana. Sain huomata käytännössä ja erityisesti maahanmuuttajanuorten kanssa tutkimushaastatteluja tehdessäni, kuinka sosionomin asiantuntijuuteen kuuluu herkkyys havainnoida toisia ihmisiä ja taitoa vastata heidän tarpeisiinsa ja odotuksiinsa. Sosionomin työssä kannattelevana voimana on ammatillinen herkkyys, aito läsnäolo, sosiaalinen vuorovaikutus sekä ihmisten aito kohtaaminen.

Tein tutkimukseni yksin, joka asetti aivan erilaiset raamit koko työskentelyprosessille. Tutkimuksen tekeminen yksin oli minulle tuttua entuudestaan, mutta näin intensiivisen prosessin loppuunsaattaminen oli todellinen kasvunpaikka minulle niin henkisesti kuin puhtaasti ammatillisestikin. Jouduin tekemään yksin päätökset tutkimuksen alkulähtökohdista tutkimussuunnitelman laatimiseen, tutkimusprosessin eteenpäin viemiseen sekä lopuksi aineiston analysointiin, tulosten raportoimiseen ja työn valmiiksi saattamiseen. Epävarmuuden tunne oli aina välillä läsnä, koska vastuu tutkimukseni luotettavuudesta ja tutkimuksellisten sekä eettisten periaatteiden noudattamisesta oli suuri. Sain kuitenkin koko prosessin ajan valtavan hyviä neuvoja, apua ja tukea niin ohjaavalta opettajaltani kuin toimeksiantajaltani Mäntymäen perhetukikeskuksessa.

Tällainen työskentely vahvisti huomattavasti ammatillisen identiteettini ja asiantuntijuuteni muodostumista. Koin, että tutkimusprosessi oli kokonaisuudessaan minulle hyvin

inspiroiva ja oma ammattillinen pätevyuteni vahvistui merkittävästi. Tutkimusprosessin aikana minulle rakentui selkeästi näkemys omasta ammattilaisuudestani ja kuva itsestäni sosionomina ja sosiaali-alan ammattilaisena.

Tutkimustulosteni mukaisesti uskon vahvasti, että tämänkaltaiselle tutkimukselle on nykypäivän suomalaisessa yhteiskunnassa ja lastensuojelutyön monimuotoisella kentällä laajemminkin perustellusti tarvetta ja yhteiskunnallista tilausta. Tutkimukseni pohjalta olisi mahdollista tehdä lisätutkimusta tapaustutkimuksen muodossa, jolloin otanta lastensuojelun asiakkaina olevien maahanmuuttajalasten ja heidän perheidensä lukumäärästä olisi suurempi. Tällainen jatkotutkimus antaisi kattavamman tuloksen ja palvelisi laajempaa asiakaskuntaa sekä työntekijöitä lastensuojelun kentällä. Jatkoa ajatellen toivon myös vilpittömästi, että lastensuojelun sijaishuollon työntekijät, Mäntymäen perhetukikeskuksen henkilökunta, ohjaajat ja eritoten maahanmuuttajataustaiset lapsiperheet pystyvät hyödyntämään opinnäytetyöni tutkimuksellisia tuloksia sijoitusjaksojensa aikana ja niiden jälkeen.

LÄHTEET

Anis, M. 2008. Sosiaalityö ja maahanmuuttajat. Lastensuojelun ammattilaisten ja asiakkaiden vuorovaikutus ja tulkinnat. Väestöliitto. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 47/2008. Helsinki. Viitattu 14.2.2022. [*Sostyö ja maahanmuuttajat_pdfkirja.indb \(vaestoliitto.fi\)](#).

Ansala L.; Hämäläinen U. & Sarvimäki M. 2014. Integroitumista vai eriytymistä? Maahanmuuttajalapsen ja -nuoren Suomessa. Työpapereita 56. Kela. Viitattu 2.11.2021. [Integroitumista vai eriytymistä? Maahanmuuttajalapsen ja -nuoren Suomessa \(helsinki.fi\)](#).

Belt, R. 2017. Kiintymyssuhdeperustainen työskentely lastensuojelussa: tukea lapsen kehitykseen ja perheen hyvinvointiin. THL. Viitattu 6.11.2021. [Kiintymyssuhdeperustainen työskentely lastensuojelussa: tukea lapsen kehitykseen ja perheen hyvinvointiin \(thl.fi\)](#).

Helminen, J. (toim.) 2016. Sosiaaliohjaus – lähtökohtia ja käytäntöjä. Helsinki: Edita.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Tallinna Raamattutrukikoda: Gaudeamus Helsinki University Press. Oy Yliopistokustannus, HYY-yhtymä.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. 15.-17. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus, Turun kaupunki 2022. Viitattu 21.6.2022. [Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus | Turku.fi](#).

Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvoori, J. (toim.) 2017. Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino.

Juujärvi, S.; Myyry, L. & Pessa, K. 2007. Eettinen herkkyyden ammatillisessa toiminnassa. Helsinki: Tammi.

Kakkuri-Knuutila, M.-L. & Heinlahti, K. 2006. Mitä on tutkimus. Argumentaatio ja tieteenfilosofia. Gaudeamus: Helsinki.

Kallinen, K. & Pirskanen, H. 2022. Lasten ja nuorten tutkimushaastattelu. Tallinna: Gaudeamus Oy.

Kamerzan, A. 2014. Monikulttuurinen lastensuojelutyö lastenkodin henkilöstön kokemana. Opin- näytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Laurea-ammattikorkeakoulu, Tikkurila. Viitattu 18.4.2022. [Opinnäytetyön mallipohja \(theseus.fi\)](#).

Katisko, M. 2013a. Maahanmuuttajataustaiset perheet lastensuojelun asiakkaina. Muuttoliikkeen ja etnisyydetutkimuksen (MEV) seminaari. Siirtolaisuusinstituutti, Turku 7.5.2013. Viitattu 18.4.2022. <http://www.diak.fi/tyoelama/Julkaisut/c-sarjajulkaisut/Sivut/default.aspx>.

Katisko, M. 2016b. Sosiaaliohjaus – Kulttuurisensitiivisyyttä ja globaalien ilmiöiden tunnistamista. Teoksessa Helminen, J. (toim.). Sosiaaliohjaus – lähtökohtia ja käytäntöjä. Helsinki: Edita.

Keskinen, Janina 2020. Suhdeperustainen systeeminen lastensuojelu vastaanottotyössä. Opin- näytetyö. Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen. Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 4.11.2021. [*suhdeperustainen systeeminen lastensuojelu vastaanottotyössä \(theseus.fi\)](#).

Kestilä, L. & Karvonen, S. (toim.) 2018. Suomalaisten hyvinvointi 2018. Viitattu 21.5.2022. [THL Suomalaisten hyvinvointi 2018.pdf \(julkari.fi\)](#).

Kouri, J. (toim.) 2015. Askel kulttuurien kohtaamiseen. Turku: Painosalama Oy.

- Kuula, Arja 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.
- Laine, M., Bamberg, J. & Jokinen, P. (toim.) 2008. Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: Yliopistopaino.
- Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Annettu Helsingissä 13.4.2007. Saatavilla [Lastensuojelulaki 417/2007 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#).
- Lastensuojelun käsikirja 2022. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 4.11.2022. [Lastensuojelun käsikirja - THL](#).
- Liebkind, K. (toim.) 2000. Monikulttuurinen Suomi. Etniset suhteet tutkimuksen valossa. Helsinki: Gaudeamus.
- Martikainen, T. & Haikkola, L. (toim.) 2010. Maahanmuutto ja sukupolvet. Tietolipas 233. Helsinki: Hakapaino.
- Mäntymäen perhetukikeskus 2022. Viitattu 4.11.2021. www.turku.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/perhe-ja-sosiaalipalvelut/huoli-lapsesta-ja-nuoresta/lastensuojelu-2.
- Niekka, Ilse 2010. Maahanmuuttajataustaiset lapset ja monikulttuurisuus lastensuojelun perhehoidossa. Pesäpuu ry Taimikko-projekti: Pelastakaa Lapset ry, Perhehoitoliitto ry, Pesäpuu ry ja Yhteiset Lapsemme ry. Viitattu 1.2.2021. www.pesapuu.fi/wp-content/uploads/2018/03/taimikko_loppuraportti_2010.pdf.
- Niskanen, M. & Åsted, T. (toim.) 2020. Näkökulmia monikulttuurisen taustan omaavan lapsen ja perheen tukemiseen. Helsingin Diakonissalaitos. Grano Oy. Viitattu 4.2.2022. [16112020_DL_Raportti_Nakokulmia-monikulttuurisen-taustan-omaavan-lapsen-ja-perheen-tukemiseen_2020.pdf \(evermade-hdl.s3.eu-central-1.amazonaws.com\)](https://www.hdl.fi/blog/lastensuojelu-intensiivihoido-kulttuurisensitiivisyys/).
- Pasanen, Timo 2021. Lastensuojelutyössä tarvitaan enemmän kulttuurisensitiivisiä menetelmiä. Diakonissalaitos. Viitattu 4.5.2022. www.hdl.fi/blog/lastensuojelu-intensiivihoido-kulttuurisensitiivisyys/.
- Pehkonen, A. & Väänänen-Fomin, M. (toim.) 2011. Sosiaalityön arvot ja etiikka. Juva: PS-kustannus.
- Raatikainen, E.; Rahikka, A.; Saarnio, T. & Vepsä, P. 2020. Ammattina sosionomi. Helsinki: Sanoma Pro Oy. 3. uudistettu painos.
- Rönkkö, L. & Rytönen, T. 2010. Monisäikeinen perhetyö. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Saastamoinen, K. 2010. Lapsen asema sijaishuollossa – käsikirja arjen toimintaan. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Suomen perustuslaki 11.6.1999/731. Annettu Helsingissä 11.6.1999. Saatavilla [Suomen perustuslaki 731/1999 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#).
- Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) 2022. Viitattu 15.8.2022. [Maahanmuuttajien sosiaaliturva, hyvinvointi ja terveys - Sosiaali- ja terveysministeriö \(stm.fi\)](https://stm.fi/maahanmuuttajien-sosiaaliturva-hyvinvointi-ja-terveys).
- Talentia 2018. Arki, arvot ja etiikka – Sosiaalialan ammattihenkilön ammattieettiset ohjeet. Viitattu 8.11.2021 [Talentia Etiikkaopas 2017.pdf \(e-julkaisu.com\)](https://www.talentia.fi/etiikkaopas-2017.pdf).
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) 2022. Kulttuurisensitiivinen työote. Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus. Viitattu 28.4.2022. <https://thl.fi>.
- Tilastokeskus 2022. Viitattu 13.2.2022. [Ulkomaan kansalaiset | Tilastokeskus](https://tilastokeskus.fi/ulkomaan-kansalaiset).
- Turun kaupunki 2022. Viitattu 18.4.2022. [Lastensuojelu | Turku.fi](https://turku.fi/lastensuojelu).

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) 2022. Viitattu 2.8.2022. [Ohjeet ja aineistot | Tutkimuseettinen neuvottelukunta \(tenk.fi\)](#).

Vilén, M.; Leppämäki, P. & Ekström, L. 2008 Vuorovaikutuksellinen tukeminen. Helsinki: WSOY.

Wikman, S. 2014. Kulttuurien kohtaaminen lastensuojelun vastaanotossa. Mäntymäen perhekeskuksen ohjaajien kokemuksia työskentelystä maahanmuuttajien kanssa. Sosiaali alan koulutusohjelma. Sosiaalipalvelutyö. Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 11.11.2021 [Sanna Wikman.pdf \(theseus.fi\)](#).

Yleissopimus lapsen oikeuksista 60/1991. Annettu 21.8.1991. Saatavilla [60/1991 - Valtiosopimukset - FINLEX®](#)

Liite 1 Teemahaastattelun runko

Taustatiedot

- Ikä, sukupuoli, lähtömaa (nuori / nuoren vanhempi)

Haastattelukysymykset

1. Mitä kulttuurisensitiivisyys sinun mielestäsi tarkoittaa?
2. Miten kulttuurisensitiivisyys ilmenee lastensuojelun vastaanottotyössä?
3. Millaisia kokemuksia sinulla on kulttuurisesta vuorovaikutuksesta Mäntymäen perhetukikeskuksessa?
4. Oletko kokenut tai havainnut rassistista käyttäytymistä tai kohtelua lastensuojelussa?
5. Millä tavoin lastensuojelun työntekijöiden kulttuurista kompetenssia voidaan lisätä tai kehittää?
6. Miten kulttuurisen ymmärryksen lisäämisellä voidaan parantaa maahanmuuttajalasten onnistuneita sijoitusjaksoja ja kotiutumisprosessia?

Liite 2 Suostumuslomake

Suostumus osallistua opinnäytetyötutkimukseen

Olen saanut tiedot opinnäytetyönä tehtävän tutkimuksen tavoitteista ja käytännön toteutuksesta. Minulle on annettu mahdollisuus esittää lisäkysymyksiä tutkimuksesta.

Olen saanut tiedot henkilötietojen käsittelystä tutkimuksessa. Minulle on luvattu, että henkilötietojani käsitellään huolellisesti ja tietoturvallisesti eikä niitä tuovuteta ulkopuolisille.

Tiedän, että osallistumiseni on vapaaehtoista. Voin keskeyttää tai peruuttaa osallistumiseni tutkimukseen, milloin vain. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän tutkimuksen tai peruutan suostumuksen, minusta keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Turku, Mäntymäen perhetukikeskus 30.3.2022

Osallistun tutkimukseen

Henkilön nimi

Suostumuksen vastaanottaja

Maija Lundgren, Turun ammattikorkeakoulu

Alkuperäinen allekirjoitettu tutkittavan suostumus sekä kopio tutkimustiedotteesta jäävät tutkijan arkistoon. Tutkimustiedote ja kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan tutkittavalle.

Turun ammattikorkeakoulu on 10 000
osaajan yhteisö – tulevaisuuden teknillinen
korkeakoulu ja hyvinvoinnin kehittäjä.
Koulutamme käytännön huippuosaajia.
#ExcellenceInAction

